

ПЕТЪР ДОКОВ

ОДА ЗА КЛЕВЕТАТА

И за Иван Вазов, и за Любен Каравелов, и за Захари Стоянов ще стане дума – няма как да пишем за отец Кръстю, без да отдадем дължимото на неговите именити хулители. Без тях никой нямаше да знае за скромния поклонник на Гюте, Дарвин, Хегел и Хайне, за поета и публициста Кръстю Никифоров. Познайник на Левски и Раковски от Белград, той – с Библия, кама и револвер на кръст – изповяда клетвата на комитета в Ловеч, вътрешен център на готвеното въстание в Българско.

Ама менят се времената, менят се и хората; общият враг ги обединява, наследството ги скарва. В резултат *попът* биде *предаден* от съзаклатници; не в ръцете на чужди поробители, а в родното пълко за омерзени. Клеветите започват по време на борбите против турците и се развихрят в свободна България. Не, не грешите – става дума за владишкия наместник в Ловеч, познат на целия наш народ с натрапеното му прозвище *поп Кръстю*; това име става толкова омразно, колкото и Юда.

1.

Пътуваме от Троян за Ловеч. След мрака на железопътните тунели и тесните завои през Пресе-

КРАСИМИР МАШЕВ

ПОПЛАК ОТ ФАНТОМНА БОЛКА

В бр. 7 (319), юли 2011 г. на в. *КИЛ* е поместена статията на уважавания литературен критик Никола Иванов „Когато искаш да изпишеш вежди, а избобдиш очи“. В нея той има за повод моя публикация, направена във в. „Словото днес“ (бр. 10, 18 март 2010) във връзка с 80-годишнината от рождението на поета Петър Алипиев. От статията на критика с изненада узнах какво съм искал да сторя, а също и за печалния трагичен резултат, който непредвидилено съм постигнал.

Литературното ми прегрешение (ако тази квалификация се стори някому щадящ евфемизъм, нека го нарече престъпление или както си ще за своя угода) се свежда до това, че съм извадил на показ два световно неизвестни факта от жизнения път на Петър Алипиев, единият от които се отнася и за обичания и дълбоко уважаван от мен поет и човек Иван Динков, с когото не бях в близки приятелски отношения, но сме сядали на маса в кафенето на „А. Кънчев“ № 5 и писателския ресторант, играли сме и карти в Почивния писателски дом във Варна. Държа да кажа

чения камък, пред нас неочаквано се отваря широк простор. Високо вдясно, огрян от лъчи на залязващо слънце или прожектори, се издига паметникът на Васил Левски. Долу в здрача, във Вароша, някога се е крила къщицата на отец Кръстю.

В миналото вицовете бяха толкова живи и истински, че със зор ги деляхме от сериозните приказки. Разправяха, че в проекта за паметник едната ръка на Левски сочела гневно към Ловеч, а неизречените му думи идвали сами на езика: *Вие ме предадохте!* Разтревожени, ловчалии взели мерки, издигнатият паметник не ги тормози със смразяващи жестове и хулни думи.

Ние пък, децата от този край, знаехме за поп Кръстю от даскалите и народния поет, той бе го изписал по-грозен и от Юда. Как да не им вярваме, нали затуй ходим на училище – да научим това, с което ще бъдем полезни на спонсорите на обществото.

2.

Видно е, отново тръгвам с черна на вид история, ама и този път намеренията ми са добродетелни. В текста няма да срещнете нови факти, само се опитвам да разширя достъпа до един светъл прочит на

Милен Сакъзов. Стара Варна - пристанищния район, рисунка по стара фотография, акварел, 1945 г. 60 x 33 см

живота на отец Кръстю от Ловеч. Ще го сторя, макар да знам – хората на удобното и безметежно битуване няма да ми ръкопляскаат. Даже ще питат ядно: тоя пък защо се рови из стари бунници, не го ли е срам да хвърля съмнения върху велики и достойни люде? Ще го сторя с чиста съвест, аз не обвинявам, само регистрирам стореното от тях.

Става дума за „Ръкописите на Поп Кръстю“ на издателство Чернат, на корицата четем и саморъчно написано от отчета верую:

На стр. 4

АНТОЛОГИЯ „МАНУСКРИПТ – КИЛ“

КАЛИН
ДОНКОВ

МАТЕРИЯ

На чувствата в отчаяния лов,
догдето ги преследва и тълкува,
душата се лекува от любов.

Макар че от любов не се лекува.

И винаги изправена на съд,
наивно брани слабото си право –
очаква от любов да ѝ простят.

Макар че от любов не се прощава.

В света, от реализъм опростен,
единствено контрастите избира.
И от любов умира всеки ден.

Макар че от любов не се умира.

ОЩЕ В БРОЯ:

КНИГОПИС – 3 стр.

ВАНЯ ПЕНЧЕВА: Знай своя род и език – 5 стр.

ПОЕЗИЯ: Иван Едрев, Иван Северняшки, Павлина Петкова, Иван Долски, Радостина Драгоева, Маргарита Панайотова, Райчо Русев, Стефка Петкова – 6, 7 стр.

ДА СИ СПОМНИМ: Людмила Иванчева – 8 стр.

ПОЕТИ С КИТАРА: Владимир Стоянов – 9 стр.

АНГЕЛ Г. АНГЕЛОВ: За книгата „Истории в минало време“ от Петър Денчев – 10 стр.

На стр. 11

КУЛТУРЕН КАЛЕЙДОСКОП

МАЙСТОРСКИ КЛАС

От 25 до 30 юли в зала „Европа“ на Община Варна се проведе ежегодният „Майсторски клас“, организиран по проекта „Слово и образ“ на Община Варна, Литературният институт „Максим Горки“- Москва, Съюза на българските писатели – клон Варна и Сдружението на писателите – Варна. Лекции изнесоха проф. Борис Тарасов, проф. Игор Волгин и проф. Инна Ростовцева. Тематичният обхват на теоретичните занятия обхваща проблемите на етапите в творческата работа, писателската публицистика, традицията и новаторството, влиянието на класиците и модата, както

и смисъла в писателския живот – да се откъсне от обществото или да живее активно в своето съвремие. „Повдигната бе завесата“ и към проблема как се пише бестселър. Лекциите бяха съпътствани и от семинарни занятия, водени от поетесата Валентина Радинска. Участници в занятията на майсторския клас бяха варненските автори: Ангел Г. Ангелов, Иван Овчаров, Владимир Стоянов, Иван Кьосев, Илиан Троянски, Валентина Плачкинова, Милена Бойчева, Христо Леондиев, Ангел Дюлгеров, Красимир Симеонов, Станка Бонева, Вана Колева.

ГОЛО МОРЕ

пленерна изложба – живопис
18 август, крайбрежна алея, кв. Аспарухово
бар-ресторант FIVE

Художник Албена Коева

С участието на :
Албена Коева, Андриана Каменова, Боян Янев, Здравка Ненова, Иван Димитров – Вака, Ирена Димитрова, Йордан Начев, Йордан Пасков, Красен Бебренков, Мария Казакова, Надежда Антова и Свилен Георгиев

Двадесет и четири живописни творби представят пред публика авторите, които се включиха в пленера на тема „Голо море“, организиран от галерия „Актив Арт“. Той се проведе на плажа в кв. Аспарухово, между 25 и 29 юли. В експозицията са представени две творчески поколения – млади автори и вече утвърдени творци. Всеки от тях е интерпретирал темата според своя художествен почерк, изразни средства и естетика - от

реалистични, разпознаваеми пейзажи до обобщения, натоварени с философски послания, провокирани от колорита на пространството. Изобразените сюжети са : на плажа, под Аспаруховия мост, изглед към крайбрежната алея от кв. Галата, лодки.

Пленерът е практика на рисуване на открито, превърнала се в доктрина на френските импресионисти, които са изследвали ефектите от промената на светлината. Тази форма на работа е предпочитана от много съвременни автори, защото им дава възможност за обмяна на знания, умения, художествени практики, както и общуване, отвеждащо към един масив спомени за авторите и тяхното творчество.

IN MEMORIAM

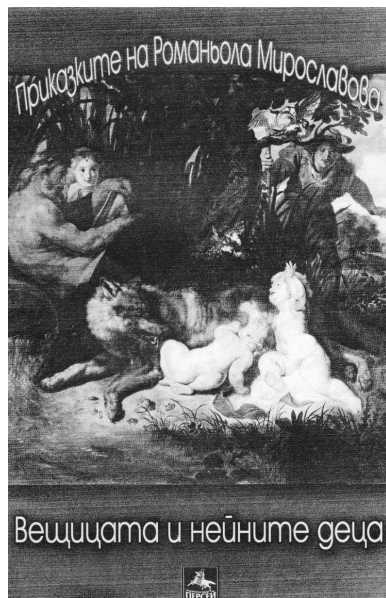
На 21 август внезапно ни напусна **КРАСИМИРА ИГНАТОВА**. Един голям човек, художник и приятел на в. КИЛ. Родена на 17.10.1951 г. в София. Завършила НХА-София, специалност керамика при проф. Венко Колев. Десетки специализирани изложби у нас и в чужбина. Но човек никога не знае кога Господ ще го призове

при себе си. И Краси беше твърде рано призвана в тази съдбова предопределеност. За да усетим може би колко ще ни липсва...

ПОКЛОН ПРЕД СВЕТАТА И ПАМЕТ!

Вестник „КИЛ“ изказва своите съболезнования на всички нейни близки и приятели!

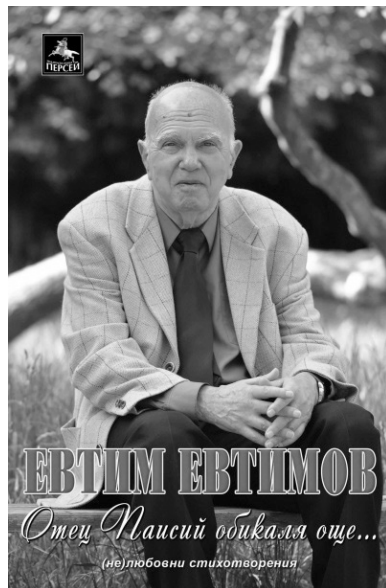
По време на събитието „Алея на книгата“ (18-24 юли, 2011 г.) представители на вестник „КИЛ“ се срещнаха и разговаряха с **Романьола Мирославова** и **Евтим Евтимов**. Ето какво отговориха те на нашите въпроси:

Какви чувства ви вълнуват при срещата с морето и Варна?

Романьола Мирославова:
- Брегът винаги се вълнува при съприкосновението си с морето. Особено ако по-дълго време е бил жаден за неговата близост, за неговата прегръдка. Както се случи с мен. Варна е наистина кралица на нашия немалък морски свят, а и не само. Харесвам я повече от София.

Евтим Евтимов: - Човешки, защото морето е най-голямото огледало на земята, наречена България. За някои морето е просто вода, за мен обаче то е живот и поезия.

Представете накратко книгите, с които гостувате в града ни това лято.

Р.М. – Книгите ми са две. Едната е само наполовина моя, другата половина е на Евтим. Нещо като любовен дует, в който до неговото „Младо вино“ (както е и заглавието на общата ни сти-

ИНТЕРВЮ

хосбирка) стоят моите „Река на любовта“, „Винарна на любовта“ и „Искаш ли да съм лоза“. Една преливаща се любовна изповед на две единосъщи души. Другите представени книги в „Алеята“ - Варна, 2011 са приказките „Вещицата и нейните деца“ (четиво за малки и големи) и стихосбирката „Въздишки от вулкан“ –

всичките плод на издателство „Персей“, чийто съставител и редактор е литературният критик Пламен Тотев.

Е.Е. – Те са: „Отец Паисий обикаля още“ и „Младо вино“ – поетичен диалог между мен и поетесата Романьола Мирославова. Издателят и литературен критик Пламен Тотев е добавил книгите „Ти си любовта“ (любовни стихотворения с компактдиск) и „За това ли беше всичко“ – документален художествен роман за отминалото време.

Защо обичате поезията?

Р.М. – Най-необяснимото нещо, но нали никой не си задава въпрос защо обича въздуха, водата, слънцето. Може би е просто вътрешна неосъзната необходимост да се докосвам до душевния свят на други хора и други поети.

Е.Е. - Защото поддържа в мен огъня на живота и духа на творчеството.

Какво е мнението ви за вестник „КИЛ“ като читатели и като хора на словото?

Р.М. – Един от малкото вестници, в който има толкова много информация за културните събития у нас, толкова много литература – истинско художествено слово.

Е.Е. – България заслужава издаването на такъв вестник. Според мен той не е просто регионален вестник. Той е национален и заслужава по-голяма подкрепа за неговото бъдеще.

През тази година вестникът и Сдружението на писателите - Варна отбелязват своята 20-годишнина. Какво ще пожелаете на творческия екип?

Р.М. – Да вярват, че в следващите 20 години ще им бъде по-леко. Зная, че читателите им ще се множат. Не само защото „КИЛ“ е необходим и интересен, но и защото извисява българските литература, култура и изкуство и им дава дава простор към нови, непознати творчески светове.

Е.Е. – Честит юбилей! И нови творчески успехи! Дай Боже, един ден „КИЛ“ да стане ежедневник на българските култура, литература и изкуство.

„КИЛ“

ЛИТЕРАТУРНИ КОНКУРСИ

КОНКУРС ЗА НАГРАДАТА „НИКОЛАЙ ХАЙТОВ“

Национална литературна награда за белетристика и публицистика „Николай Хайтов“ за автори от цялата страна с книги белетристика или публицистика, издадени през октомври 2010 - септември 2011. Литературната награда „Николай Хайтов“ е учредена от Съюза на българските писатели, Народно читалище „Николай Хайтов“, вестник „Земя“ и Фондация „Николай Хайтов“.

В конкурса могат да участват автори от цялата страна с книги белетристика или публицистика, издадени през октомври 2010 - септември 2011 година, по три екземпляра от заглавие.

Адрес за изпращане на творби: гр. София 1113

ул. „Юрий Гагарин“ №7, Народно читалище „Николай Хайтов“ - за конкурс.

Телефон за информация: 470 21 16; 0886 120 002.

Краен срок: 30 септември 2011 г.

ЛИРИЧЕСКИ КРЪСТОПЪТ НА МУЗИТЕ

Столична община - Район „Красна поляна“, Дирекция „Култура и образование“, Съюзът на българските писатели и Настоятелството на читалище „Св. св. Кирил и Методий“ в столичния квартал „Красна поляна“ обявяват **традиционния поетичен конкурс за поети от столицата и страната под наслов „Лирически кръстопът на музите - 2011“**.

Жури под председателството на поета Евтим Евтимов ще оценява творбите в навечерието на празника на София - „Света София и нейните дъщери Вяра, Надежда и Любов“. Желаящите да участват в конкурса могат да изпратят до 3 (три) непубликувани стихотворения в по три екземпляра на хартиен носител с точен адрес и телефон за контакт с автора.

- Конкурсът е **ЯВЕН** и без възрастови ограничения.
- Най-сполучливите стихотворения ще бъдат включени в ежегодния лирически сборник със същото наименование.
- Творбите изпращайте на адрес: 1330 София, бул. ”Възкресение” № 64, читалището, за конкурса.
- Краен срок за получаване на материалите: **1 септември 2011 г.**

СВИЩОВСКИ ЛОЗНИЦИ

Във връзка с празниците на града, които ще се проведат на 23, 24 и 25 септември 2011 година, Община Свищов обявява

Традиционния поетичен конкурс „Свищовски лозници“

- В конкурса могат да участват автори от цялата страна.
- Конкурсът е напълно анонимен.
- Всеки автор може да участва в по едно непубликувано стихотворение, изпратено в три еднообразни екземпляра в печатен вид на машина или в компютърна разпечатка. Ръкописи не се приемат. Всяко стихотворение се придружава от малък плик с трите имена, адреса и телефон за връзка с неговия автор. Ще бъдат присъдени следните

награди:
 . Наградата за поезия “Николай Искров” в размер на 250 лева
 . Първа награда – 150 лева
 . Втора награда – 100 лева
 . Трета награда – 70 лева
 . Две поощрителни награди по 50 лева.

Резултатите от конкурса ще бъдат обявени на 25 септември 2011 година.

Краен срок за получаване на творбите: **10 септември 2011 година** на адрес: 5250 гр. Свищов, област В. Търново, ул. “Д. Г. Анев” № 2а, редакция на вестник “Дунавско дело”, за конкурса.

Отличените творби ще бъдат публикувани в печатни медии, както и на интернет страницата на Община Свищов на адрес: www.svishtov.bg.

Телефони за информация: 0631/6-43-51 – звено “Култура”, Община Свищов, 0631/4-32-27 - редакция на вестник “Дунавско дело”.

КОНКУРС „ОЩЕ СТИХОВЕ ЗА ВЕЧНИТЕ НЕЩА“ – ШИВАЧЕВО, 2011

Стихотворенията, с които можете да участвате в конкурса, трябва да са до три на брой. Няма ограничения в тематиката. Творбите трябва да са написани на кирилица, желателно е да не са публикувани. За да участвате в конкурса е необходимо да се регистрирате на адрес <http://shivachevo.com> (ако нямате регистрация) и да публикувате творбите си в сайта. Можете да публикувате до 3 творби. В конкурса могат да участват и автори, които в момента са извън пределите на страната.

Срокът за публикуването на изпратените стихове е 30 септември 2011г. Ще бъдат присъдени следните награди:

1. НАГРАДА НА ЖУРИТО - жури от уважавани творци и ценители на българската литература ще определи носителя на наградата „Още стихове за вечните неща- Шивачево 2011“.
2. НАГРАДА НА ЧИТАТЕЛИТЕ - след приключване на приемането на творбите на 30 септември 2011г., на 7 октомври 2011г. журито ще номинира и обяви произведенията, от които вие, уважаеми читатели, ще определите носителя на наградата на читателите.

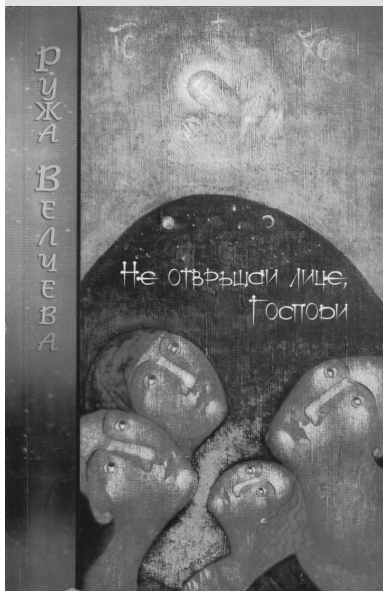
НЕКА НАЙ-ДОБРИТЕ БЪДАТ ОЦЕНЕНИ СПРАВЕДЛИВО!

Гласуването е без ограничения и е чрез sms-и.

За да гласувате за избраната от вас творба: Изпратете SMS на кратък номер 1093 с текст stih. Цената на 1 sms е 1,20 лв. с ДДС. Ще получите обратен sms, съдържащ кода, с който можете да гласувате за избраната от Вас творба. Кодът е валиден и за трите GSM оператора. **КОНКУРСЪТ Е АНОНИМЕН!** Вашите лични данни, които сте въвели при регистрацията, няма да бъдат достъпни до излъчването на печелившите.

Гласуването продължава до 24:00 ч. на 24 октомври 2011г., **ПОБЕДИТЕЛИТЕ** ще бъдат обявени на 26 октомври 2011г - Димитровден - празник на град Шивачево. Датата на награждаването ще бъде публикувана по-късно на сайта.

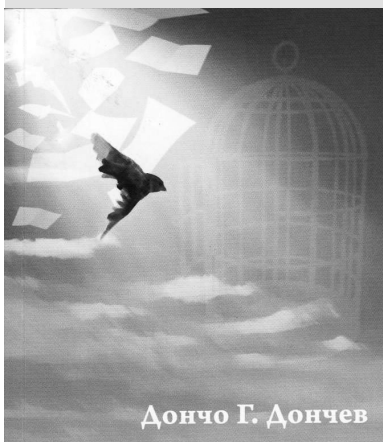
Ружа Велчева. „Не отвърщай лице, Господи“. Издателство „Фабер“, Велико Търново, 2010 г.

*Господи,
двайсет години
с народа ми
бродим из Пустинята...*

*Босите ни пети,
кървящи там-тами,
барабанят
по горещия пясък.*

Дончо Г. Дончев. „Милина към небето“. Издателство „Фабер“, Велико Търново, 2010 г.

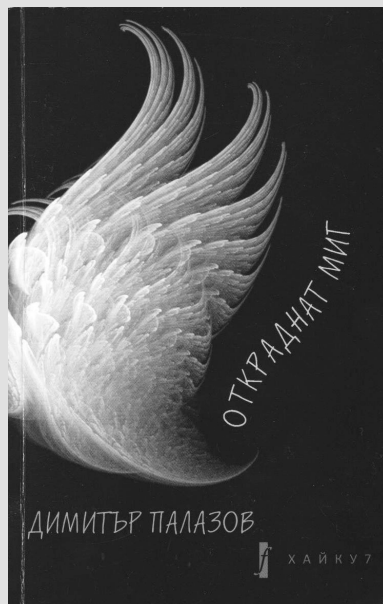
Милина към небето

*Покрив е книгата.
Приютява
любовта и покварата
в колибата
и във замъка.*

*
*Докато съм
енергийно поле
ще са живи сезоните
и кръговратите
ще раждат плодове.
Времето е разтворимо
в магмата на живота.*

КНИГОПИС

Димитър Палазов. „Откраднат миг (хайку 7)“. Издателство „Фабер“, Велико Търново, 2010 г.

*
*Сцена от лъчи.
Натруфени дървета
влизат в миманса.*

*
*Човек-миньонче.
От високо го гледаш
с неясна вина.*

*
*На златната сватба:
Луна и звезди – същите.
Дже по-нежни.*

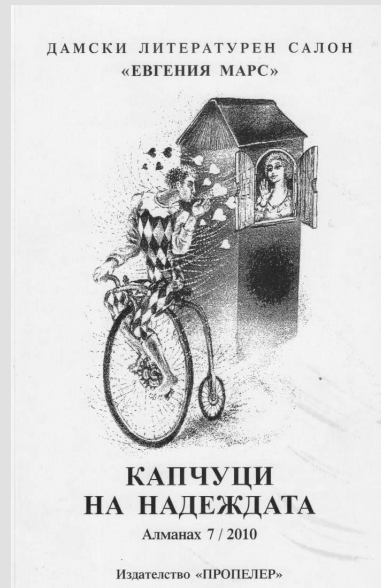
Антония Нотева. „Дресьор на Хаоса“. Издателство „Българска книжница“, С, 2011 г.

*Обличал ли си нежелана роля,
по-тиясна и от спомена за нея?
В началото е сякаш твоя
воля,
а после вече – недобра идея...*

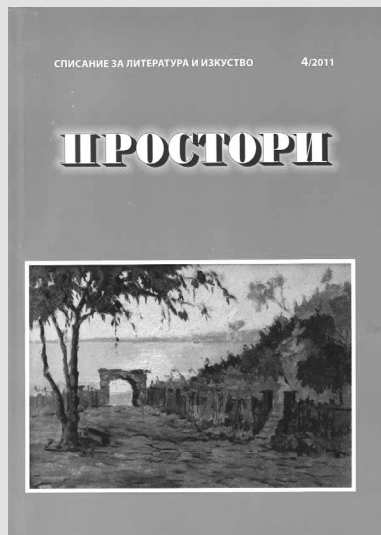
*Опитваш се да бъдеш
популярен,
обичан и желан (нима е
много?!).
Зашиваш чуждата си кожа с
вяра,
че скоро ще ѝ кажеш твърдо
„сбогом“.*

Дамски литературен салон „Евгения Марс“. „Капчуци на надеждата (Алманах 7/2010). Издателство „Пропелер“, С.

Алманахът е посветен на 15-годишнината от създаването на Дамски литературен салон „Евгения Марс“ Представени са творби – поезия и проза – от Жива Кюлджиева, Василка Чиликова, Александра Ивойлова, Кръстина Филипова, Красимира Казанджиева, Мара Чапанова, Крася Титанова, Мариана Кирова, Ирина Александрова, Божидара Цекова, Анна Мария Петрова-Гюзелева, Радост-Лилия Рачева, Катя Зографова, Надина Радева, Малина Димкова и Делка Димитрова. Художник – Костадинка Миладинова.

Списание «Простори», бр. 4, 2011 г. Изд. «Славена», Варна.

Излезе от печат бр. 4 на сп. „Простори. В него можете да прочетете поезия от Петър Караангов, Димитър Калев, Кръстю Станишев, Бина Калс, Иван Кьосев и Никола Анков, проза от Лиляна Стефанова, Румен Романов, статии от Георги Пенчев, Ваня Колева, Васил Проданов, Панко Анчев, Александър Запесоцки (в превод на Иван Ставрев), представяне на културни събития и нови книги, паметни бележки.

От стр. 1

коги да е правото ще излезе на лице. Съставител е Светлана Колева, а редактор – Георги Мишев. Тук ще компресирам някои техни находки и размисли, ще добавя и резултати от други проучвания. Всички те показват: предреченото от отчето време е дошло и минало, но истината не бърза да излезе на широкия свят; плаши се, във все още тъгнестата ода на клеветата.

3.

Атаката срещу отец Кръстю повежда лично Любен Каравелов, през август 1873 г. той постановява във в-к „Независимост“:

„Позитивно вече се знае, че Васил Левски е предаден от поп Кръстя... Когато Васил излязъл из поп Кръстевата къща, то бил хванат от заптиетата.“

Каква категоричност! Ама нерде Ловеч, нерде Къкрина! Нали всички знаем, че в хана на това село е заловен Апостола! Да не бъдем твърде строги – от далечен Букурещ Каравелов може да стреси с има-няма 20 километра, при това тази „неточност“ не отменя неговите „позитивни“ намерения. Без опровержения или обяснения, през следващата година той компенсира грешката си с нова вълна благородна жлъч:

„Много майки проклинат това смръдливо куче и молят Бога за отмъщение!... А ще търпи ли народът ни тие изроди още дълго време?“

След него Вазов ще възвиси и обогати арсенала на клеветата, в своята ода за Левски той ще добави *мръсен червяк*, *низък роб* и още смразяващи епитети; канонадата е зашеметяваща, тя не допуска трезви гласове. Народният поет е „деликатен“, той не споменава името на *този издайник грозен*, то би осквернило песента му, *неговата* песен. Иначе няма милост дори към майката на отец Кръстю: *тя е луда* – вероятно защото *луда* се римува с *Юда*. Унисонът между Каравелов и Вазов е впечатляващ, в одата отново срещаме и призив за линчуване:

„И този човек йоще живеи между нас!“

На висока трибуна са се изстъпили тези величави мъже. Силни са, нямат нужда от доказателства за подхвърлените на тълпата обвинения, но всичко остава черно-бяло. Нямаме право да прощаваме, но вестникаря ще разберем, такава му е работата, да омаскари този или да разкраси друг. Има си той и основателни причини, за тях ще стане дума след малко. И от патриарха на българската литература не смеем да дирижмет сметка, смущават ни скверните му слова, неговите песни още се четат. Някои неща обаче се виждат и без да се взираме.

4.

Години след това Захари Стоянов подхваща наново шеметните клевети. И той няма доказателства за някаква вина на отец Кръстю, но има готови мотиви за „предателството“; когато няма факти, въображението се развихря, нека се възхитим на неговата дарба да скалпва истории:

„Първата осезателна причина е била, че да отхвърли той въжето от врата си, което щяло да му се падне като председател на комитета, то естествено беше, че той

трябваше да го метне другиму; а това последното лице не можеше да бъде друго освен нашия герой. ... Втората причина, която е подействувала на отец Кръстя да стъпи на Христовото тяло, е бил златният телец. Както казах, у него е имало дебели комитетски суми, които нему щели да останат след предателството на Левски.“

Невъзпитано е да се съмняваме в историите на изследовател от ранга на Захари Стоянов, но този текст звучи непонятно: авторът – жив участник в събитията – не знае, че председател на комитета в Ловеч е бил Марин поп Луканов, а не отец Кръстю! Може да е нехайност в диренията му, ама грешката може да е и нарочна. Ще си дойдем пак на думата, сега само питаме – дали и другите му писания са толкова точни?

5.

Скоро ще станат 140 години, откак клеветата хвърля семената си сред благодатната наша толерантност и сляпа вяра в издигнати люде. Свикнали сме с нея и не се тревожим, не усещаме, че тя трови всички нас. За някои май е удобно да сме родина на предатели, като че ли без тях не можем да имаме герои. Вярваме на голи хули и избягваме свидетелствата, даже се страхуваме от тях. Ако ги признаем, значи сме се оставили да ни излъжат и след това сме влели гласовете си в хора на клеветата. Човешко, разбираемо, но неприятно.

Вярно е – звучи драматично и провокиращо да чуем, че демонът на империята е предаден от свои, от наши. Съвсем друго е да научим, че потурите на националния ни герой се закалили на селски плет и той бил заловен от няколко келязи заптиета на гнилата турска империя. Как да пишеш ода за такъв човек, това не

градиращо, такива са били обстоятелствата. Няма как Дякона да тръгне алафранга из българските села, той се стреми да се слее с местното население; не е виновен, че то носи потури. Недоволството ми е насочено към козметичните митологии на миналото и клеветниците на отец Кръстю, те обикновено работят съвместно, макар и не съвместно – изпускат едно, измислят си друго.

6.

Кампанията набира сили десетина години след обесването на Левски. Някои „другари“ на отец Кръстю от комитета вече са власти, депутати и полицейски началници, те строят новата си България с грабежи на турски имоти. Кръстю Никифоров не се включва в тази патриотарска дейност, напротив, той разобличава „новите чорбаджии“ в дописки и от амвона. Една негова статия е потресаващо валидна и след последното наше освобождение – „Слободията е по-лоша от неволията“. Негово стихотворение от първите ни свободни години пък се казва „Времето е шарлатанско!“

В друга дописка отец Кръстю припомня с неблагосклонен тон извършеното от Левски убийство на калфата, критикува работата на комитета в града и определени действия на Левски. Някои от тях, отбелязва отчето, са били твърде

опасност там да се докаже неговата невинност, а това би подронило почвата под краката на влиятелни клеветници.

7.

Как да не се ядосват героите на новото време, нима напусто са се борили, да не са луди да позволяват на някакъв си там поп да наднича в канчето им! Щурмът започва, всички средства са позволени, както пише Георги Мишев: „тръгва мълвата; тя се превръща в клевета, а клеветата – в легенда и мит, митологията – в историческа „истина“, предавана от поколение на поколение“.

Деца поемат парливата шафета на бащите; Христо, синът на отец Кръстю, е малтретиран и изолиран в училище, обвинението „предател“ се лепва и върху него. И тук идва основният въпрос: Винови ли са били децата, защото са повярвали на национални герои и просветени люде? Нали тъкмо така ги учат в училище със средствата на поезията и историята – да мразят предателите!

През 1884 г. в Ловеч са изготвени много материали на бившите турски служби. Аман от тез пусти архиви, горят винаги, когато са потребни някому или неудобни другиму. На мястото на документите идват фалшификатите. Опитите на поп Кръстю да опровергае клеветите са неуспешни. Неговите статии до вестника на Петко Славейков „Марица“ се изземват от пощата по заповед на областния управител Марин поп Луканов, бившия председател на комитета. Какво от това, че се е клел пред отец Кръстю!

Всички вкупоп забравят, че поп Кръстю също е арестуван по донос след събитията в Арабаконак. Областният управител упражнява натиск за прикриване

Турците докарват арестуваното в Къкрина лице в Ловеч и правят очни ставки с граждани и членове на комитета, между тях е и поп Кръстю. По-късно врагове го обвиняват, че е предал Левски тъкмо по време на срещите за разпознаване. А истината е друга. Али Чауш, участник в залавянето на Левски, свидетелства: *Каймаканинът не разбра кого сме хванали*. Ако неговата самоличност бе установена, той щеше да бъде откаран направо в София, наградата за главата му не е била малка. За гордост на Ловеч никой „не познава“ Дякона и той е откаран в Търново, там той сам разкрива кой е.

Приживе Левски отхвърля някои местни обвинения срещу отец Кръстю, не се потвърждават и „податките“, че двамата са се срещали непосредствено преди ареста на Дякона. Мария Сиркова, в дома на която е отседнал Левски при последното си идване в Ловеч, свидетелства: *поп Кръстю не знаеше, че Левски е в града*.

Петър, брат на Левски, участник в четата на Ботев и опълченец, през 1884 г. отива в Ловеч да убие отец Кръстю. Членове на комитета го разубеждават и той се отказва от намерението си. На тръгване споделя: *Нема кабаат по път*. Отец Матей Миткалото не може да остане безучастен към мълвата, отива в Ловеч и „разпитва“ из града. Тръгва си уверен, че отец Кръстю не е погизил клетвата си.

В едно писмо Левски пише, че председателят на ловчанския комитет нарушил устава и употребил за „ден-два“ комитетски пари. Може би тъкмо затова Захари Стоянов „назначавал“ поп Кръстю за председател на комитета? Нещата стават по-ясни едва през 1974 г., при изкопни работи в двора на бившата къща на Луканови откриват над 1360 златни монети. Нека добавим – за да храни децата си, след смъртта на отец Кръстю баба попадия пере и боядисва в чорбаджийски къщи.

9.

Няма никакви факти зад обвиненията, че поп Кръстю е предател, те си остават гола и злостна клевета. Има множество свидетелства, че той не може да бъде предател. Ама как след повече от сто години да доказваш на хорицата, че революционери и писатели като Любен Каравелов и Захари Стоянов нарочно са лъгали хората! Към тях се е присъединил не кой да е, а сам народният поет Иван Вазов! Той пък е обладан от патетична небрежност, по-деликатно от това не можем да се изразим.

Не е излишно да помним, че само Левски и отец Кръстю се обявяват против приемането на Димитър Общи за апостол; Любен Каравелов го „инсталира“ зад гърба на Левски, тук не е трудно да се проследи сръбската връзка. Ако говорим за предателство в пообщия смисъл на думата, то идва тъкмо от Димитър Общи, със своите действия и показания той разстройва цялата организация. Неговият покровител в Букурещ обаче не поема отговорност за намесата си, той търси „предател“ далеч от обкръжението си.

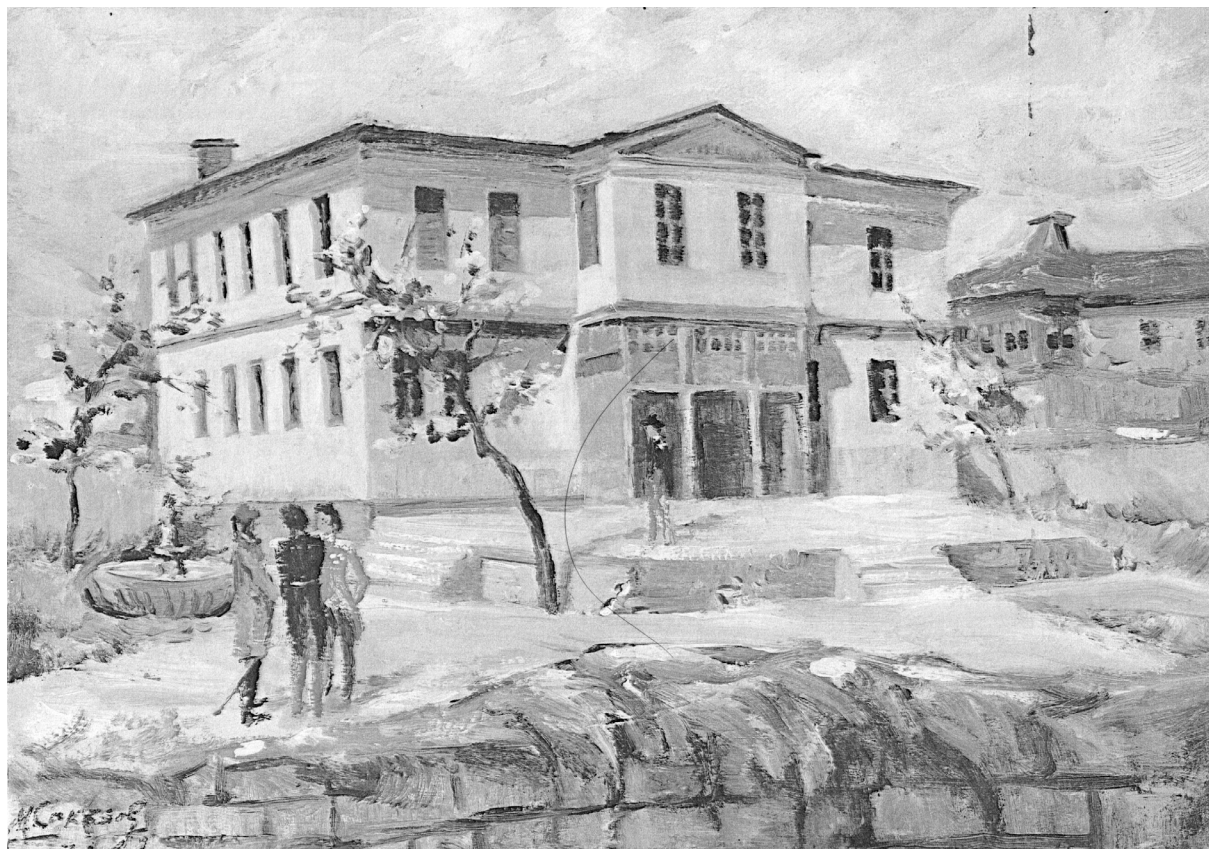
На стр. 5

ПЕТЪР ДОКОВ

ОДА ЗА КЛЕВЕТАТА

рисковани и са предизвикали нежелани резултати.

Видно е, всички тези действия на отец Кръстю не прилягат на лице, което се стреми да скрие срамно свое деяние. Напротив, един примитивен човек ще си каже: *този човек наистина е имал причини да предаде Левски*. Ако

Милен Сакъзов - Къща на ул Фердинанд дн. Червеноармейска където се е състояла съюзническата военна конференция през 1854 г.

е достойно за велик като Вазова поет!

Знам, съзнавам: иронията тук може да прозвучи неуместно и затова бързам да декларирам: тя не е насочена към героя Левски, при неговото залавяне няма нищо де-

не е на власт и не може да заличи следите, предателят би потънал вдън горите тилилейски или ще бъде осъден по бързата процедура. Никой обаче не приема предложението на отец Кръстю всички да бъде изяснено в съда – има

на истината, всеки кандидат за поборническа пенсия е длъжен да заплюе „попа-предател“. Иначе няма как да получи свидетелство за активен участник в комитетските работи.

8.

„Българино, знай своя род и език!“ Това сантиментално връщане назад във времето днес повече би предизвикало недоумение, отколкото родолобив порив. Още по-ретро биха прозвучали любимите някога на децата стихове на Иван Вазов: ”Родна реч, омайна, сладка, що звучи навред край мен...”. Вървя по улиците и край мен реклами-ярки и заслепяващи, като на лондонското сити и нийоркската Бродуей - на английски: ”Exchange”, „Free”, „Net”, Second Hand”, „Sale” Пушам радиото или телевизора-музикалните текстове и филмите – на английски. Отварям Интернет, влизам в чата – пак не звучи омайната, сладка родна реч. Масово младите хора слушат английска музика и дори гледат с пренебрежение ония, които знаят българските изпълнители и песни. Дори в излъчваното сега по БТВ предаване „Гласът на България” звучат повече песни на английски език. (Дали пък в „Гласът на Англия” няма да прозвучат български хитове?). Навсякъде, по всички канали в телевизията се прожектират американски филми, много рядко някой иска да види шедьоврите на българското кино - ”Осъдени души”, „Козият рог”, „Крадецът на праскови” ... В училище – часовете по английски са по-важни от уроците по български. Колкото по-добре знаеш чуждия език, толкова повече похвали получаваш. А това, че не владееш българския правопис,

ВАНЯ ПЕНЧЕВА

ЗНАЙ СВОЯ РОД И ЕЗИК!

че не можеш да се изразиш като образован и интелигентен човек, не прави никакво впечатление. По телевизията слушаш водещи журналисти, депутати, министри, които демонстрират непознаване на книжовния български език и това остава също незабелязано. Още по-настъпателни са чуждиците, чрез които говорещи и пишещи демонстрират висока ерудиция: модерирание, проспектиране, референция, корелация, адмирация... заменят точните, чисти родни слова. Далеч съм от мисълта да се придържаме към призивите на И. Богоров и Балан за пълна чистота на езика – това е невъзможно и дори бих казала неприемливо. Но какво чуваме в ежедневието по улиците, в училищните коридори, в автобусите и за огромно съжаление в повечето предавания по телевизията – цинизми, вулгаризми, жаргони, замърсяващи не само речта, но и атмосферата около нас. Неслучайно Виктор Юго ги нарича „патологично явление в езика, гнусни неморални думи”. Речта е огледало на човешкия морал, на културата и интелекта. Какво бихме си помислили за многото млади хора, в чиито диалози се въртят само ограничен брой думи – квоо, споко, скиф, готино, мноо яко...

„Жив си, докато си жаден” - е водещата максима в жизнения

път на човека, който осъществява себе си като се раздава, но и като се стреми да насити душата си с всичко, което светът предлага като материални и духовни ценности. Затова силата на характера и стойността на една личност се измерват с преодолените трудности в стремежа ѝ да изпълни човешкия и патриотичния си дълг при всички обстоятелства. Днес, когато сме европейци, когато сме част от глобалния свят, отново трябва да се замислим над Паисиевия тревожен призив. Невъзможното нахлуване на думи от английския език се превърна в мода с опасни мащаби, в своеобразно езиково позърство. Няма нищо лошо да владеем чужди езици – това е едно неоценимо богатство в днешния свят без граници. Чрез тях можем да се включим в духовния, икономическия и техническия живот на големите държави. Невладеещите чужди езици са лишени от равнопоставеност. Но как може да уважаващ някого, ако видиш, че писмено и говоримо не владее родния си език. Младите хора, които имат щастливата възможност да живеят в едно висококултурно и необятно в своята цивилизованост пространство, трябва да са убедени, че подражателството, стремежът към унифициране носят негативен имидж на личността. Много хора заминават от тук,

но сигурно няма човек, който да може да замени родината с припечеленото в богатите държави. Защото, както казва писателят Йордан Радичков „Всеки човек има едно малко отечество: това е родното място, къщата, от чийто праг за пръв път е погледнал света...” Днес, когато светът е като един огромен лъскав МОЛ, в който вървим не по пътеката, която ще ни отведе на поляната, където сме газили в зелените треви, гледали сме бреговете на морето или високите очертания на планински връх, чувството за род и отечество заглъхва в рекламния шум, утасва сред ярките светлини и фойерверки. Край себе си чуваме чужда реч, светят реклами вместо звезди, на върха, където ни издигат екскалаторите, погледите достигат не небето, а изкуствени пързалки, бiliarди и боулинги, Родното дори вече не е носталгичен спомен, не търсим в сънищата си като Д. Дебелянов „тихия двор”, и „белоцветните вишнн”, а копнеем за блясъка на чуждото, очаровани от светещите (най-често неразбираеми) реклами.

Има неща, които са свещени и за тях не може да се говори с безразличие или ирония. Днес, в света на космополитизъм и глобализация, когато вместо български искаме да се назоваваме европейци, когато гледаме повече

към бъдното и не искаме да си спомняме миналото, дълбоко в себе си никой не трябва и не може да отрече изконното чувство на обич към род и отечество, защото те са в основата на човешката същност. При всеки опит да напусне географските или духовните граници на родината, човек остава сиротен и безроден, увисва между небето и земята като „дърво без корен”

Незаглъхващи са уроците на големия български възрожденец Паисий Хилендарски, пресътворил в мрака на хаоса и безвремието нова българска памет за изгубените родови начала – език и род, вяра и национално самочувствие. България е оцелявала в най-страшните години на робство, на войни и бедност. И днес тя е в своята поредна битка за оцеляване. Много български емигранти се срамуват да се нарекат българи. Сякаш не усещаме заплахата да изгубим първо духовно, а после и реално отечеството си. Прозрял горчивото настояще, с паисиевска болка се обръща днес към нас и поетът Евтим Евтимов:

*Във тези ясни дни и нощи
не гледайте на нашето със
стръв.*

*Отец Паисий обикаля още
и проверява българската
кръв.*

Ваня Пенчева е ръководител на проект „Знай своя род и език”, спонсориран от Община Варна по програмата „Варна – културна столица на Европа 2019”

От стр. 4

Няма данни, че Васил Левски е предаден от когото и да е – от Ловеч или от друг град. Присъединявам се към проучванията на Николай Хайтов и прозренията на баба Ванга: той е заловен при проверка в Къкринското ханче. С едно уточнение – проверката е предизвикана от съмнителното поведение на двама души, които не пътуват по откъпаня царски път, а се промъкват през нивята. Това са Левски и другарят му, тяхната прекалена предпазливост се оказва фатална. За проверката са изпратени пет заптиета – твърде малко за залавяне на „страшилището”, от което трепери цялата империя.

Ловчалии, а и всички българи – поне в този случай – нямат причини да се срамуват от някакво предателство, но има нещо друго: Левски е местен три пъти след арестуването му – от Къкрин до Ловеч, от Ловеч до Търново и от Търново до София. Къде е създадената от Апостола революционна мрежа, която трябваше да „катурне” султанската власт над цяла една държава? Тя се оказва безволева или безсилна да освободи един единствен човек – своя вожд.

10.

От де иде таз омраза? Инстинктите на местните първенци са видни, те ерозират разкритията на отец Кръстю, откъде накъде хората ще вярват на някакъв предател!

ПЕТЪР ДОКОВ

ОДА ЗА КЛЕВЕТАТА

Любен Каравелов не може да обясни един крайно неудобен факт: пазеният при него в Букурещ архив попада в турския съд в София и служи като основно доказателство за обесването на Левски. Там е и личното писмо на Левски до Каравелов, с което той обяснява как и защо е убил калфата в Ловеч. Не е ли по-добре да намери друг „предател”, преди да обвинят него, Каравелов?

На всичко отгоре Левски не е изпълнил нареждането на Каравелов за незабавно въстание – организацията още не е готова, разкритията на Димитър Общи водят до арести, комитетската мрежа е разстроена. Това може да е вярно, но на Каравелов му е поръчано въстание. Кой пък казва, че то трябва да е успешно? Ами ако българите се освободят сами, то за Русия няма да остане приличен повод да потегли към Босфора! Работата е съвсем друга, когато то бъде смазано с азиатска жестокост – руските войници ще бъдат мотивирани да спасяват православните си братя славяни, а Европа ще си мълчи.

Захари Стоянов не обича православието и неговите свещенослужители, за един масон няма никакъв проблем да наплюе някакъв си там поп! Иван Вазов пък се нуждае от потресающ фон, на

който образът на *неговия* Левски да бъде още по-величав. И полага в темелите на одата си честта и достойнството на един борец за църковна и национална независимост. Да бе поразпитал поне Колчо Слепеца от Бяла Черква, можеше и да не влезе в този грях! Видно е, талантът може да стори големи поразии, когато не е озаптен от чувство за отговорност. В света на фантасмагориите е позволено почти всичко, но не и когато става дума за жив, конкретен човек.

Всички те свършиха тяхната си работа, а нас оставиха да живеем с лъжата; преклонението пред Апостола стана немислимо без омразата към човек, набеден в черно предателство. Днес изчистването на паметта на отец Кръстю е невъзможно, без да се хвърли съмнение върху Любен Каравелов, Захари Стоянов и Иван Вазов. Малко трудна задача, но едно можем да кажем без риск за грешка: тези хора не са невинни.

Няма как да сме доволни от историците от последните няколко поколения, те биха могли да бъдат по-великодушни, да позволят на тези именити хора – макар и със задна дата – да допускат грешки, волни или неволни.

11.

Съпротивата срещу клеветата започва отдавна, но не може да

пробие нагнетената от предубеждения масова и официозна нагласа. Срам не срам, тук ще направя сравнение с един класически подход на клеветниците. Те знаят: трудно е да докажеш, че сестра ти не е проститутка, ако си единствено дете в семейството.

Един атеистичен режим използва клеветата срещу отец Кръстю в издевателствата си срещу църквата; щом погът е „мръсен”, то такава е и религията. Тъй е, но не там е цялата вина; нали сме управлявани и от богоугодни десни режими, и от демократични десни правителства. Защо повече от 130 години никое от тях не дръзна да потърси истината, нали *не само* за поп Кръстю, а и за Васил Левски става дума! Може би тъкмо поради това?

Имаме си Академия на науките, исторически музеи и институти, имаме си даже и министерство на просветата. Кой от нас не е бил подложен на неговото влияние, колцина не са декламирали одата за Левски – на годишнини или по задължение, пред черната дъска? Тъй ни учеха нашите учители, те пък тъй са научени от техните... Без съмнение – волю или неволю – училището е участвало в клеветата, не е ли време да я отхвърли и опровергае ясно и отчетливо?

Няма спор: трудно е за един

учител да признае, че е бил облаван от клеветата и в продължение на години или десетилетия е бил активен неин разпространител. Разбираемо е, когато той – като защитна реакция – се опитва да скрие от истината. Греховно е обаче, когато той съзнателно се оплъчва срещу нея.

12.

В наше време е създадено Културно общество „Поп Кръстю”, в него участват признати писатели, поети, артисти, научни работници. Те издават и в-к „Поп Кръстю” по повод на кръгли годишнини. През 2003 г. ловчанският митрополит Гавраил – по предложение на същото дружество – даде съгласието си на входа на църквата *Успение Богородично*, да се постави паметна плоча с надпис:

В ТОЗИ ХРАМ СЛУЖИ ПОП КРЪСТЮ ТОТЕВ НИКИФОРОВ, ... БОРЕЦ ЗА ЦЪРКОВНИ, НАЦИОНАЛНИ И СОЦИАЛНИ СВОБОДИ, СВЕТАТА МУ ПАМЕТ БЕ ПОМРАЧЕНА 120 ГОДИНИ.

Хвала на всички тези добри хора, но техните усилия *не* предизвикаха значим национален резонанс; идеята не бе подета от съпричастни научни, културни и образователни институции. В днешни дни място за оптимизъм май няма, най-добре е да си припомним веруюта на отец Кръстю: *коги да е правото ще излезе на лице*. И да търпим търпеливо, това поне го можем.

ИВАН ЕДРЕВ

МАЙКИ

Пукат кости като съчки...
А небето в сухи бръчки,
на бастунчета подпряно.
Зайде слънце надживяно.

Много здраве на чужбина.
Как си, сине?... Глас в пустиня.
И настъпва скръб и жал.
На софрата – хлябът цял.

А зад плътните пердета
свирят есенни шурчета...
Майките ще им отворят,
нежно с тях ще си говорят.

Нани-нани, нани-на...
Спи, заспивай, тишина!
Празни люлки се люлеят...
Стари майчици вършеят
черни мисли, бели тръни...

Боже, няма ли да съмне?

ЛИСИЦА

И сянка няма от горите –
изчезнаха в пожар и сеч!
Но на лисицата ушите
стърчат високо, отдалеч.

Клечи отвънка до вратата.
Дошла е да се предаде.
Да каже, че от тук нататък
тя вече няма да краде.

Да вярвам ли на таз хитруша
със ноздри тъмни като цев?
Тя вижда, че не нося пушка,
че нямам нищо във ръце.

Стои несигурна и плаха,
потънала във своя свят.
Дали не търси топла стряха?
Или я гони зверски глад?

ПИСМОТО НА ВОЙНИКА

Войникът млад не крачи в строя.
Днес всичко свърши: Падна Троя!
Глава над любовта привел,
в прегръдката на грубия шинел,
войникът преживява своята драма –
от клетвата до първата измама...

Войнишката любов – красива и нещастна.
В плика на дъното на куфара проблясна.
Тя – непорочната, без грях.
Покрита със сълзи и клетвен прах.

СПАСИТЕЛНА УСМИВКА

Блуждае погледът ти празен
без капчица любов сега.
Във него няма днес омраза,
но има горест и тъга.

Мълчиш в металната си броня,
изплетена от тишина.
За рицаря – дали си спомняш? –
убит в семейната война?

Днес щастието е в почивка.
Но колко струва вече знам
една спасителна усмивка...

Която няма да ти дам.

ИВАН СЕВЕРНЯШКИ

ДУМИТЕ НА МАМА

„От хляба по-голям недей да бъдеш!“
ми вика мама и чумери вежди,
когато с брат ми двамата се гоним
и се замерваме с трохите хлебни.

„От хляба по-голям недей да бъдеш!“
Изтече време. Знам вкуса на хляба.
Горчивите трохи и хляба сладък,
но все си спомням думите на мама.

Пророчество ли беше туй, не зная,
но с много труд съм свързвал двата края.
И днес събирам в шепата трохите
да храня птиците, а се скъсяват дните.

ЕСЕН

Ти вървиш уморена, а в косите ти вятър
златна есенна брошка закичи.
Колко много измина, колко малко остана,
мое скъпо момиче.

Като птици наесен отлетяха децата
и навярно не ще се завърнат.
А звънецът на входа още чака и чака
късно гости да звъннат.

Само вятърът гони сухи листи и клони,
тъмни облаци ниже небето.
Не достигат парите. Зима дебне на прага.
И омразата свива сърцето.

ПАВЛИНА ПЕТКОВА

НА КРЪСТОПЪТ СЪБИРАМ ДУМИТЕ,
изпуснати от есенния вятър.
Пожълтяват мислите
от жълтия поглед на луната.
Припрени върхове ми кимат,
наложили шапка от сиво небе.
Писък на сова клоните разбуди.
Порой от мисли върху ми се иззсипа.
От царството на Нищото
вая сенки.
Нека утрото им вдъхне живот.

СРЕДНОЩНИ ВИДЕНИЯ

Под ласката на звездното небе
пробягват сенки,
напуснали съня на някой друг.
Над облак сив видях мечтата си,
разкъсана от мълнии.
Звездите кой угаси?
Сълзите на небето кой ще изтрие?
С диханието на нощта
чертая бъдещето.

ИВАН ДОЛСКИ

ОТВЪД

На Христо Германов

Отвъд живота може би е пак живот...
Или поне – живеене отвъд.
Живеене по простите закони на природата.
Защото вярвам, че и тя си има своето
(а то е също – нашето) отвъд...
И ето: цъфналият дрян
за всички означава зреене.
Но до стипчивите червени плодове на дряна
премного други сладости
отдавна ще са ни напуснали,
ще са преминали отвъд.
В най-дъхавия майски ден
жужи пчела и танцът ѝ работен
истинско свещенодействие излъчва...
Къде се крие
Неразбиращото ѝ разбиране за недоносен труд?
Тук някъде, при хората,
при нашето желание, или отвъд?
Усмива се насън детето, някому говори...
С устица и с разперени ръце –
петлици детелини – рисува своето
щастие в съня.
Кой ще ми каже:
Мотивите на неговия сън дали са само
вчерашни?
Или единствено за днешния му ден ни съобщава.
А може би усмивката (дори насън) –
това е утрето, това е нещото отвъд...
Кого да питаме?
Цъфти си дрянът пръв, последен зрее.
Пчелата носи със безгрижен труд
безценен слад.
И капе мед по устните на смеещото се
насън дете.
Живеем.
Но някога дали ще стигнем своето
отвъд?...

КРИЛА

Остаряваме заедно и това е добре!
Пак свободно и праведно тоя поглед
ще спре
върху моята бяла и омъдряла глава –
не, не е отлетяла и любовта е това...
Може би е пораснала, не е стара, защо
да измервам със страсти едно чувство,
а то
никак не се побира в номера, в правила –
няма топла квартира любовта, а крила.

РАДОСТИНА ДРАГОЕВА

ВЪЛНИТЕ

Морето ме привлича постепенно,
навътре към могъщата си гръд.
И с мощи недокосвани, нетленни
вълните му душата ми орат.

Прегърнала във себе си покоя
успявам пак сълзата да прикрия.
Като скала, гравирана с приборя
събирам допира на морската стихия.

Вълните ме разтапят и приличам
на захарче, поръсено с вода.
Но твърдо продължавам да обичам
соленото си бягство от града.

Открила благослов във самотата
потапям своите дребни неуспехи.
А стиховете – цветни снимки на душата ми
са моята лечителка – утеха.

ЛЮБОВ

Промени близостта ми за ден.
на звънче от бакър днес приличам –
нежни звуци се леят от мен
и със ново сърце те обичам.

Заблестял, мигновен звездопад
във очите ми трепетно спира.
И наднича през клепките радост,
във душата оставяща дира.

Вече знам, че това е любов –
без съмнения, спънки, въпроси.
И със нейния светъл покров
във стиха си все тебе ще нося.

МОНОЛОГ

Забързаният ритъм наблюдавам
на днешното ни чудновато време.
Без отговор въпроси в мен остават.
Живеем бездуховно и на кредит.

Усещам вятъра със финната си кожа.
Разлагаме се приживе полека.
Прогледнеш ли – очите ти избождат
стаилите човешкото в човека.

Поета търся в общата картина.
Не е ли малко цвете сред тревите?
Не е ли той прозрачната витрина
на този свят във празното залитащ?!

НА КЕЯ

На кея съм под мижачото слънце.
Блести в морето огнения залез.
В душата ми поклъва светло зрънце
и мислите ми с нежно стръкче гали.

Разрошени вълни брега целуват
и бързо се превръщат в мирна пяна.
Примамливи със своето палуване,
във мокрите си шепи ме приканват.

Неволно със морето се сравнявам:-
Ту силно се вълнувам и съм горда,
ту нрава си смирено укротявам
и с пречките крайпътни се преборвам.

Сърцето ми докосват пръски млечни.
Морето стапя болка и тревога.
И като него вярвам, че са вечни
душите ни – творение на Бога.

МАРГАРИТА ПАНАЙОТОВА

БРЪШЛЯН

Тъгата ми е жилава измислица без корен,
пълзящи пипала бръшлян по стара къща...
Пропука се мазилката, до камък се изрони,
остана пулсът ми в прозорците да блъска –

проклет затворник, дръзнал да протегне
неистов порив през зелената отрова
към оня път пред прага, почващ с тебе.
Пълзи... Поисках да изляза, а не мога.

И все по-трудно ще ми бъде да надвикам
прокажения шепот в зидовете нощем....
Ще млъкне някой ден, съвсем ще стихне.
Навярно пулсът първо. И тъгата после.

ПРАЗНИЧНО

Неволно
свличам
декемврийския си вятър,
засвиря ли
с трошливи пръсти по капчуците.
От мисълта,
че рано ми е окъсяло лятото
проскързва в музиката ми
акорд на счулено.
Изохква недалеч от мен
разгърденият Празник,
скрит в шарената сянка
на летата и на зимите.
Натъпкал по джобовите си
слънцето на август
Той чака мен...
И този път ще ми измисля име.

ПАСО ДОБЛЕ

Пасо добре.
Танцувай, амор!
Цвят на роза в косите ми пламва.
Тъмен поглед одрасква
като звук от акорд
и пробожда ме трънче отляво.
Този танц е корида, амор!
Твоят дъх срещу моята шпага.
Във червено и черно -
с цвят на огън и нощ
татуирай ми звън от китара.
Пасо добре.
Стигни ме, амор!
Капка кръв върху шпагата свети.
Сърцето ти искам,
comprende, сеньор?
На живот и на смърт.
И на двете.

РАЙЧО РУСЕВ

СЪАВТОРИ

Навънка е шумно и шарено. Врява.
Животът се саморазказва.
Плаче, бръмчи, чурулика, приказва –
сам се лъже, самичък си вярва.

Отварям прозореца. Ръсна трохи
и остава тефтерчето.
Да дойдат, си викам, врабчогълъби и
да напишат куплетчета.

Надявах се нещо да драснат на листа,
някакви трели... Макар и
те като мен не са много “нотисти”,
а повечето “слухари”.

Изненадата пълна! Дали е за смях,
накрая ще кажеш ти.
Но това, което остава след тях,
хич не прилича на стих.

Пилешка работа. Къш от тефтера!
Басня ли, хумореска ли,
бях си записал нещо от вчера –
и него са ми оплескали.

Фърр...
Самичък тефтера държа.
Изхвърчаха не знам накъде, но
стъпка останала! Буквата Жъ!
Живот ще рече, съкратено.

РЕПОРТАЖ ОТ ЗАДНИЯ ДЖОБ

Панаира на книгата.
От една мисъл не мога да дишам,
така ме е осенила:
има лайна, които миришат
на типографско мастило.

Едни само погледнах, други разгърнах.
Любопитство: отвътре какво е то?
И вече на тръгване в ъгъла зърнах –
а, моето!

Какво да си купя? По-добре вестник.
Шарени-марени – кеф ти ги!
Тия, понеже са малко по-пресни,
падат и малко по-евтини.

И като отникъде
чувам тананикане:
грабѹ, народе, ю-бре,
печатарско гюбре!

Не да се хваля, и не е до поза,
купих и книга, и вестник.
Нали сме си китки – нарциси, рози...
Без тор и вода закъде сме.

СТЕФКА ПЕТКОВА

АКВАРЕЛИ

Гримирах си очите
като папки за ваканционни акварели –
с развързани панделки
от сребрист молив в тъгълчетата:
Непремълчана усмивка
е всяко прелистване, всеки един:

Рамка от лозови листа,
ограждаща кофа върху перваза на кладенец
в дълбочина, с надвесени над нея
тежки прасковени клони;

Сънливи слънчогледи,
гледащи влюбено
предзалезното шоу на танцуващото
като топка на илюзионист слънце,
обгърнато с бялорозов воал;

Точно определено местенце пред портата,
където синът ми си получава ожулванката -
същото, на което и аз моята преди много
години,
както и сестра му преди по-малко от
много години -
нещо, като местенце за предаване на
ожулванки
по наследство. От детство на детство...;

Липсваща крайпътна табела «Охлювландия»,
от която отядно на пътя започва
страната на охлювите.
На високо растение, наречено
Neznamkaksekazva,
по цялата му дължина, различни по
големина охлюви -
от най-мънички до много големи,
с обичайна бързина сноват по делата си.
Може би е охлювеното училище?
На пътя, пред «училището», охлюв-портиер
с един рог, пунктирано охранява;

Черно-бяло и рижаво - котенца
с шапчици от листа на тиквички,
с жълти помпони- цветчета
до мама - котарана Принцеса
с шапка перна́та - цвят от копър.

Индигово небе, на чийто килим танцуват
Малки, Големи мечки, скорпиони,
стрелци и всякакви звезди,
подпрени със затворени мигли -
от страх да не падне някоя
и да останат несбъднати желания;

Разгърната върху масата
лява страница на книга,
върху която като промъкнал се
през завеса от асма лъч-прожектор
свети думата « любов» в текста.

ЛИСТОПАД

Той е преобладаващо грубоват,
съвсем обикновен
и скромно скроен мъж,
който от сутрин до вечер
изкарва прехраната на семейството си
с двете си ръце,
на които вечер прави компреси
и ги маже с мехлем - да не кървят.
Не гледа сериали,
а поезия чете единствено в сините -
като лятната пижама на небето - очи
на жена си и съвсем същите
на внучката си, за която
ръцете му са нежни и меки
(може би поради мехлема)
и се превръщат в кресло
за източна принцеса.

Тя... Тя навярно е носена все някога
на ръце-кресло, като източна принцеса.
Но не помни отдавна дали.
Тя обича сериалите и не изпуска
нито една серия на „Листопад“ .
Очите ѝ са чисти
като лятната пижама на небето,
а с карираното си вехто палтенце,
собственоръчно плетена шапка
и нежен намек за усмивка,
е като стара, цветна фиба
в белия бретон на зимата.

Той не я познава.
Просто почитва снега
от пътеката пред пощата.
Тя не го познава.
Просто дълго се взира
с благодарност в очите му,
докато пада плавно
като кленово листо,
като воал на източна принцеса,
като финалните надписи
в сапунен сериал;
в добрите му,
склонни да кървят ръце.
От два дни
не е хапвала нищо.
Няма си никого.
Просто е дошла
да си вземе пенсията...

„Как прилича на мама...“ -
си мисли той, докато я поемат
други добри ръце.
Той е преобладаващо грубоват
и не разбира от поезия,
но смята, че освен светла
като лятно небе и пъстра
като воал на източна принцеса,
тя може да бъде къса,
черна и без захар -
като кафето на зимното небе.
Както не разбира и от сериали,
но знае, че животът е толкова -
един сериал време.
Дълго плаче на тази серия
в склонните си да кървят ръце.
И чака със свито сърце,
и нетърпение следващата,
когато тя (дано!) ще дойде отново
с нежния си намек за усмивка,
вехтото си карирано палтенце
и собственоръчно плетена шапка-
малка, цветна фиба
в белия бретон на зимата.

Художник Милен Сакъзов

ДА СИ СПОМНИМ

„ЖИВОТЪТ Е ЛОТОСИАДА”

ЛЮДМИЛА ИВАНЧЕВА за „духовния ред на съществуването”

Влязохме в четвъртото лято откакто Людмила Иванчева си тръгна от нас. Толкова рано и с толкова много сътворено, но непубликувано зад себе си... Може би защото предпочиташе да „СЛОВИ, вместо да приказва”. Отвъд всяка публичност, без каквото и да е желание да застане в светлината на прожекторите, тя създаде своите близо 190 изстрадани стихотворения, много от които истински шедеври. Удивително е разнообразието на техния тематичен и жанров диапазон, а и на емоционалния им и стилив колорит: изящно просветлени хайку, изпълнени с лирично настроение и акварелен финес пейзажни етюди, притчово-философски и граждански развълнувани стихове, сатирични поеми и епиграми, повече от дузина игрово-артистични стихчета за деца – напълно завършени и гото-

ви да бъдат издадени като самостоятелна книга... Съставителите на първия ѝ посмъртно издаден поетически сборник от 2008 г.: Евгения Иванчева – майка на поетесата, критикът Божидар Кунчев и българистката Петя Райкова акцентуват върху езотеричния дял от лириката ѝ. Подборката им разкрива пред нас личността на вглъбена в екзистенциалната загадка млада жена, чието поетическото говорене е отглас от посветеността ѝ в религиозните търсения и мъдростта на Изтока. За да срещне и осезава тази мъдрост в естествената ѝ среда, за да стигне до дълбините на идеята за живота като „лотосиада” мал-

ко преди края на земния си път Людмила пътува чак до Тибет и Непал. В поетическия сборник е изкристализирал и нейният духовен опит като дългогодишна учителка по Рейки и преводачка на два фундаментални труда върху позитивното мислене и ролята на несъзнаваното – „Мощта на подсъзнанието” от Ерхард Фрайтаг и „Закони на съдбата” от Херман Майер. Съставител на втората книга с творби на Людмила Иванчева – „Живота слушам” (2009 г.) е подготвен от майка ѝ, дългогодишен гимназиален преподавател по литература в нашия град. Тя представя по-пълно авторския ѝ потенциал и освен

стихове, включва и есета, преводи от немски писатели, записки на учениците на Людмила в курса по Рейки, нейни рисунки... И в двете книги, освен небесния ѝ талант, читателят, разбира се, ще открие и богатата ѝ литературна ерудираност на филолог, завършил германистика в Софийския университет и минал школата на философски-рефлексивна немска литература. Респектиращо проникателните интелектуални и морално-психологически сондажи на поетесата в житейското в едни случаи са облечени във впечатляващи метафори и алегорични внушения, друг път са публицистично активни и преливат

от морално негодувание. А що се отнася до формата – те винаги са организирани в добрите традиции на римувания, музикално интониран стих. Искане ми се да завърша това кратко представяне на авторката с казаното за нея от проф. Божидар Кунчев: „*Стиховете на Людмила са преди всичко израз на разбирането за другия живот, за другите брегове на човешкото съществуване, където конкретната човешка участ се издига до равнището на свободата, на разноразнобуквеното съзнание, на неговите прозрения за живота като обилие на доброта, поезия и мъдрост. Сътвореното от нея ми говори с чистия глас на духовност, устремена към други хоризонти.*”

Доц. ЛЮДМИЛА СТОЯНОВА

ЛЮДМИЛА ИВАНЧЕВА

Из „ИМПУЛСИ В СТИЛ ХАЙКУ”

*
Поток възпява своята
Свобода.

Вода.
*
Денят расте.
Цветя разпръскват лъх.
Жълтичка слънце върху шепа мъх.

*
Роса роси.
Синчец отваря цвят.
Врабец на припек – омагьосан свят.

*
Звъни се.
Телефон решава пак,
ще съмне ли, или ще бъде мрак.

*
Прелива миг в минута, час – във ден –
векува си светът
непроменен.

Художникът маринист Милен Сакъзов е роден на 1 юли 1903 г. в София в учителско семейство от големия род Сакъзови. След установяването на семейството във Варна, баща му е сред най-активните общественици – стопански и културен деятел, журналист, публицист и поет, който поддържа връзки и прителство с цвета на българската интелигенция по това време – Ал. Божинов, К. Щъркелов, проф. А. Балабанов, А. Страшимиров, Е. Пелин, Я. Язова и др. Майка му Параскева Генова е била ученичка на Иванка Ботева и е оставила незабравими спомени за своята учителка и поетичния гений на България.

След завършване на Варненската мъжка гимназия, М. Сакъзов завършва художествената академия в София в класа на христоматийните художници проф. Б. Митов и Ц. Тодоров. Силно влияние върху из-

ГАДАЕНЕ НА КАФЕ

О, аз не зная тия антилопи
с извити шии в грациозен бяг
как да тълкувам, нито тия снопи
във светъл пръстен сред бездънен мрак,

и тази тайнственост неразгадана
на странното вълнуващо писмо...
Но разпознавам лютата си рана
и на Духа незримото вземо,

което ми разкрива с щедрост рядка,
че всяка болка – мимолетен ад,
като богата, животворна ядка
чист извор е на бистра благодат;

от кратера ѝ кървав, че извира
горивото за предстоящ живот;
от всяка чашка малка че Всемира –
като от ясен звезден небосвод,

наглеждайки ни, дава ни закрила,
налива в нас искрящия живец,
към нас провежда светлата си сила
чрез Личния ни Вътрешен Мъдрец.

ПО ТЪМНО

Мракът гушва се гальовно между дървесата
клоните одушевява, ляга на земята.
Благосклонно заличава буци и бабуни,
апликира по къщятата фигури и руни.

Плавно плъзва и прелива гълъбово синьо
през мастилено към тъмно касисово вино.
Благодатен фон, по който някой лъч рисува
вдъхновено своите знаци, за да ги тълкува.

Всеки, който и към мрака с обич се заглежда,
за да долови момента, в който се процежда –
в зримото недоловима, но в секунда кратка
блесналата все пак дияра от светлинна капка.

ХУДОЖНИКЪТ
В БРОЯ

растването му като творец оказва и дружбата му с проф. Ал. Мутафов.

Първите самостоятелни изложби на М. Сакъзов са в Чехословакия (Прага, Пардубице и Бърно – 1933 – 1935 г.), а първата му самостоятелна изложба в България е през 1936 г. (София), открита от Ал. Божинов. И след смяната на обществения строй у нас на 9.09.1944 г. изложбите на този изключително надарен художник маринист се посрещат с огромен интерес и преминават с шумен успех.

Милен Сакъзов работи в Археологическия музей – Варна, и е оставил чудесни акварели от стара Варна, портрети на бележити

ВЯРА

Да вярвам, значи да разбирам,
да виждам, да усещам знак,
Зова да следвам на Всемира,
по Пътя да „повличам крак”.

Да бъда тук, когато трябва,
което значи – всеки миг,
да словя, вместо да приказвам,
да чувам шепот, зов и вик;

да продължавам по-нататък
след надписа лъжлив „финал”,
да търся лесен преход кратък
към себе си в оригинал.

КРАСОТАТА,
която от морето извира
и със своето Синьо не оставя на мира
нито тебе, ни мене, нито пясъка златен,
а обгръща ни с плискъка свой необятен.

Той с размах лее своята шир всеотдайна,
от дълбокия извор на Вечност сияйна
обяснява с брътвежа си неразгадаем
туй, което жадуваме да разузнаем...

И блажени сме, щом съумеем за кратко –
вдъхновено, светкавично бързо, но рядко –
да се слеем със някой светлинен проблясък,
миг преди да попие във мокрия пясък.

ПРЕДРАЗПИЯТИЕ

или
защо, когато говорят за Възкресение,
хората разбират клане...

Не е настъпил петъчният ден.
Четвъртък е. Възможна е промяна.
Наквасени във обреден леген
ръдце обозначават бърни рани.

личности от варненско, бил е преподавател по рисуване във Варненския университет и Инженерно-строителния институт – София. Като хабилитиран доцент по рисуване професурата му е провалена чрез скандални интриги и злоумишлена рецензия от страна на изтъкнат наш професор и художник. Огорчен от несправедливо нанесаната му обида, М. Сакъзов напуска катедрата и се пенсионира.

Бил е секретар на Дружеството на варненските художници.

Негови картини са притежание на много галерии и частни колекционери у нас и в чужбина, на ведомства и държавни учреждения, от които след 10.11.1989 г. са разграбени.

Умира на 26 юни 1975 г. в София. Погребан е във Варна, който той е считал за втори роден град.

Но днеска стряска утрешният звън,
със гвоздеи ковящ плътта човешка.
Мълчи гълпата дива. Като пън.
Или крещи присъдата. По грешка.

Да става нещо. Да се вдигне шум.
Да разберат, че своя глас надига!
Е, утре няма да отекне с гръм
болезнено и експлозивно: *Стига!*

Тълпата никога не бива твърд.
Нито приют защитен в нощ зловеща.
Избира първо атрактивна смърт,
след туй прелива със сълзи горещи...

Какво че утре е последен срок!

*Нима от нашта воля е зависим
потъпканият и обречен Бог?
Да го разпънат! Щом е толкоз хрисим...
Нали желае да се жертва сам!
Каквото му е писано, да стане!*

...
В неделя ще празнуваме без срам,
че сме спасени покрай чужди рани.

ПАНИХИДА ЗА 2 ЮНИ

Те – понеже са мъртви – са герои за нас.
Но когато са живи и в решителен час
подадат ни подкрепяща силна ръка
и спасително скачат в страшна кална река,

ние завист и злоба до забравя за тях,
като камъни сипем от омраза и страх.
И врати им захлопваме, клеветим ги, кълнем,
сквернословия плюем и ковим им ярем.

И ги гъдим от двора си, и гърмим срещу тях,
и с неистови хрипове деформираме в грях
всяка тяхна способност, всяка светла следа,
йезуитски внушаваме, че носят беда;

и ги тъпчем с краката си, и до смърт ги
мърсим,
превъзходството свое някак там да спасим.
А пък те извисяват безсрамно над нас
свойто чело, ръста си, своя пламенен глас.

Ала зло им се пише, щом без скромност и
свят
те търговците гонят от свещения храм.
А щом дръзват свободно да живеят без
страх,
нека яростно блъска камънака по тях!

Да сковава духа им плесенясала тлен,
в дим да тъне и тътне грозно техния ден;
неизменно да мъкнат своята зла тегиба,
гробът хладен да стане тяхна върна съдба.

Само мъртви ще бъдат безопасни съвсем.
В паметта им тогава ще се гордо кълнем,
обявявайки с патос в някой празничен час,
че са наши герои и са свети за нас.

Подбор на стихотворенията
СИМЕОН ИЛИЕВ

Роден на 11.10.1959 г. в нашия град. Завършва българска филология. Член е на СБП. Негови творби (стихове, литературна критика и история, авторски песни, преводи) са публикувани в редица национални, руски, украински, естонски и полски вестници, списания, алманыси и антологии или са излъчвани в емисиите на радио и телевизионни центрове в страната и чужбина. Автор е на поетическите книги „Ако повярваш“ (1991г.), „Каменно хвърчило“ (1993г.), „Нашествието на тревите“ (1998г.), „Небесен пчелин“ (стихотворения и преводи, билингвистична, съвместно с Лидия Анискович, Москва, 2003г.), „Параклисът на ветровете“ (2005г.), „Притча за дървото“ (2009г.). Съставител е на първата книга с творби на ранния български символист Стефан Тинтеров (Вен Тин) – „Призраци“ (1994г.). Създава и литературната монография за него „Защото съм избраник. Творчеството на Вен Тин в контекста на българската литература“ (2000г.). Книгата „Трилогия на сърцето“ (2006г.) включва преработени и допълнени предходните две издания и компактдиск с песни по стихове на Вен Тин. Редактор и съставител е на посмъртната книга „Търся ви насън. Събрани твор-

ПОЕТИ С КИТАРА ВЛАДИМИР СТОЯНОВ

би на Фикри Шукриев“ (2011г.) Авторските му песни (текст, музика и изпълнение) са представени в компактдискосите „Славянски венец“, „Душа душе“ (2001г., Москва), „Азбучна молитва“ (2007г.), „Вестъ“ (2009г.), „Слънчеви кръстове“ (2010г.), „У дома“ (2011г.). Негово дело са преводите, съставителството и предговорите на билингвистичните издания „На крачка от ешафода. Поезия от Олег Чухно“ (2003г.), „Обратно зрение. Поезия от Любов Турбина“ (2005г.) и „Лилав мед. Стихотворения от Варлам Шаламов“ (2010г.). Носител е на Годишната литературна награда на СБП за литературна история и критика (2006 г.), на награда „Георги Братанов“ за поезия (2009г.), на наградата „Варна“ за превод (2011 г.), лауреат е на VI Артияда на изкуствата в Русия (2001г.), на международния музикален фестивал „Море и спомени“ (2011г.), както и на редица национални конкурси за поезия, авторска песен и литературна критика. Живее и работи в родния си град. През месец юни тази година по проекта „Опознай своя род и език“ Владимир Стоянов гостува

на сънародниците ни, живеещи в Украйна. Той изпълни свои авторски песни в Българския културен център в Одеса и по време на концертите, посветени на 180-годишнината от създаването на с. Заря и 140-годишнината от осветяването на местния храм „Света троица“. През юли бе поканен от дружеството „Съюз на приятелите на България“ в Москва, за да участва в руската премиера на двуезичната книга „Лилав мед. Стихотворения от Варлам Шаламов“, на която е съставител и преводач. Изданието е осъществено в издателство „Славена“, Варна и е с приносен характер, защото се явява първата самостоятелна книга на чужд език, представяща поезията на популярния със своята проза руски лагерен писател. Презентацията се състоя в Международното общество на писателските съюзи в Москва и бе озвучена от песните на българския бард по стихове на Шаламов. Владимир Стоянов участва със свои авторски песни и на откриването на изложбата на значимия съвременен художник Леонид Феодор в руската столица. Изброените изяви в Украйна и в Москва преминаха при голям интерес и бяха отразени от медиите – телевизия, радио, вестници.

Компактдискът „У дома“ разкрива музикалното и словесно усещане на автора за родно огнище и българско самосъзнание. В него са включени различни музикални жанрове, трайно свързани с националната ни култура и самобитност – мъжка и женска ръченица, песенни стилизации в духа на фолклора, валс, рокбади и т.н. Музиката, вокалното изпълнение на различни гласове и част от изпълнението на китарните партии са дело на Владимир

Стоянов. Повечето от песните са по негови творби. Други са по стихове на непрежалимите Иван Манолов и Георги Давидов, както и на поетите Иван Ставрев и Ванилин Гавраилов. Започнал с ръченица, компактдискът завършва с валса „Снежна пристанище“, където говори гласът на морето и музиката ретроспективно ни пренася в някогашна Варна с усещането, че всеки къмък си тежи на мястото.

ВЛАДИМИР СТОЯНОВ

У ДОМА

Като буре с барут
е настръхнал животът ни, Господи.
Всеки миг сам очаквам
да се взриви.
Преживели страха, дните идват
с достойнство на собственик,
който кротко ни учи
да вярваме и да простим.

А жена ми разпуска коси
и наоколо мракът замира.
Светлината им галеща слиза
върху грубото ми лице -
сякаш сам и объркан
в нозете на Дева Мария
оставям повярвал
ръждивото си сърце.

За какво ми е църква?
В дома си дойдох да се кръстя,
за децата си, вече пораснали,
да остана обичан баща.
Вълци вият навън,
а жена ми с любов ме прегръща
и се моля за своята, Господи,
и за нейната бяла душа.

Превързах изранените си мисли
като **шаман**, повикан по принуда.
По камъните стигнах до земята
и вече си тежа на мястото.
Сега съм всичко,
до което се докоснах –
и птицата,
и полетът,
и хлябът

СИН НА РАЯ

Той всеки ден с трохите разговаря,
крадец на думи в райската градина,
а в него вятърът издига и събира
това, което цял живот умира.

Под игото на тялото препускал,
излъган и ухапан от змията,
като фатален пръст, натиснал спусъка,
сега кръстосва облачната стряха.

Преди да го е смляла пустотата,
ще накове стърчащите въпроси,
измъчили жена му и децата.
Обувките си ще даде на босия.

И после бос в отвъдното ще скита -
случаен гост в утробата на кита.

ПРЕПЪНИ КАМЪК

Щом наоколо стане задушно и сиво, и пусто,
щом угасне на думите живи трептящото ято,
като някакво тлеещо, в миг оживяло
предчувствие
облак тихо помита с метлата си сенчеста
лятото.

Знам, че всеки копнее с усмивка да мине по
равното.
Препъникамъкът си остава докрай
необичан.
Той е дялята, светло сияеща в калното –
тъй стипчива и сладка под дъжда на
случайната мисъл.

Нека с този дъжд влязат отвънка сватбарите
и разлеят на залеза тежък бърбивото вино,
а езикът, разпънат без памет, докрай да
нашари
с глаголически букви острието на
гилотината.

После вятърът спял като бард побелял ще
пропее,
ще погали тревите със своята тежка десница,
ще се слее с небето и с теб доживот ще се слее,
за да вдигне високо света със крилете на
птица.

КАТЕГОРИЧНО ЗАКЪСНЯХ,
препънах се в годините,
засенчили ревниво паметта ми.
Раздадох мислите – чувал с фурми –
на стадо разкрещели се маймуни.
И вече нямам, нямам нищо друго
освен хавайската китара на нощта
и релаксиращата музика на тишината.
Не искам да сравнявам днес със вчера.
Не искам да препускам след измислици,
които трудно могат да се случат.
Обичам въздуха във тази стая.
Обичам стъпките ти, спрели вътре
като хористи в катедрален храм.
И ме обзема срам,
че закъснях.

СНЕЖНО ПРИСТАНИЩЕ

Какво море - съмнение за лято
и мокри стъпки в сумрачната къща.
Подобно галопиращ кон
белее камъкът в нощта.
Завръща се денят, завръща се -
през сто смълчани вечери се връща.
Гърлата ни от думите пресъхват
и шепотът се рони като сол.

Море, море, и черно, и смълчано,
до тебе бризът слиза всяка утрин -
да види връх с очите на рибаря,
събул на залеза оловните обувки.

Фенерчето на спомените свети
и ставаме зовящи палимпсести,
запалени от виното, което
се вира в нас с очите си небесни.
И вместо с викове и лиха врява
напълва с мъдрост мислите ни мракът.

И все така морето ни спасява,
и ни примамва страстно зодиакт.

Съвзе ли се **пияният оракул**?
Той цял живот беседва с боговете,
превърщайки ги в смеещи се хора.
Трохите във брадата му замират
като прозрачни снежни пеперуди,
а виното е ехо на живота.
Пияният оракул се завръща
и денем в пожълтелите си сънища,
но вместо до колене все потъва
до гърло
в плитчините
на света.

ЛЕТЯ И СЪБИРАМ СЪС ПОГЛЕД ВИСОКИТЕ ОБЛАЦИ

Поля златокуполни греят отдолу в нозете ми.
И се моля за всички потънали някъде
спомени
да се върнат при мен от далечните зими и
есени.

И навлизам пробуден на думите светли във
храма.
Виждам в цвят този свят посивял и небесен.
На живота си малък съзирам олющената
ограда,
богоравен по святост, но два пъти повече
грешен.

Буйна радост запалва във мене пожара
и звучи литургично в душата ми люлчина
песен.
Сякаш блудният син се завръща да търси
пощада
във дома прокълнат, изоставен от корист и
тесен.

И дочувам вика му неистов и първороден
как отваря задъхан познатата входна врата,
за да мине през нея намерен отново,
свободен,
разцелувал земята под нозете на своя баща.

Появата на нова книга в литературното пространство не винаги бива забелязана, а дори и да докосне литературно-критическите рецептори те не винаги реагират, а понякога реагират неадекватно... Белегистичният сборник „Истории в минало време“ от Петър Денчев, носещ знака на престижното издателство „Жанет 45“, излезе неотдавна, но вече успя да убеди своите читатели, че в българското литературно пространство се появява талантлив млад писател. Шестнайсетте разказа и новелата поместена в края на книгата превръщат това елегантно книгоиздателско произведение в носител на модерна съвременна литература, чиито герои общуват помежду си плахо и ранимо, поетично и същевременно с известен страх. Героите и техните преживявания са разтворени в белегистичните късове, от които са изградени текстовете, така че те се представят пред читателя като монолитни произведения въпреки първоначалното впечатление за известна фрагментарност на повествованието. Отказът на автора от традиционното сюжетно изграждане на текста предоставя на читателя възможността да участва в съзидането на литературната тъкан и в същото време по един естествен начин се повишава художеството на текстовете. Бягството от буквалната фактологичност, онова ненавратливо загатване „какво се случва и какво ще се случи“ е една от причините разказите на Петър Денчев да звучат модерно и актуално, в съзвучие със съвременните схващания за днешно разказване... В „Чашата на мъртвата“ например историята би могла да се поднесе по тривиален, класически начин и щеше да се получи едно обикновено средно произведение, което се забравя след прочитане на последната му дума. Тук авторът е подхождал по друг начин, акцентирал е върху редица странични детайли, чрез изграждането на които е помогнал на читателя да проникне в емоционалното, в душевното състояние на героя и когато чуваме тряска от стромения порцелан на захвърлената чаша, ние всъщност чуваме една раздяла с миналото, а може би и

едно естествено продължение на временно смутения живот на героя. Почти съм убеден, че този начин на повествование е избран интуитивно, формата на текстовете е дошла несприно като подходящо сечиво за извайване на произведението. Точно такава създаване на литература (а и на какво да е друго изкуство) задължително е съпътствано от наличието на талант, а авторът на „Истории в минало време“ го притежава в достатъчно количество, за да може с лекота, елегантно да ни поднася своите обикновени истории по необикновен начин...

Най-вероятно и поради своята професия, (Петър Денчев е завършил режисура за драматичен театър в НАТФИЗ „Кръстю Сарафов“) но и поради особената си нагласа да визуализира

АНГЕЛ Г. АНГЕЛОВ

ИСТОРИИ В БЪДЕЩЕ ВРЕМЕ...

литературните си видения той ни поднася своето „разказване чрез показване“. На едно място Михаил Булгаков споделя, че той наблюдава какво се случва на сцената и просто го записва... Особената драма в разказа „Денят, в който не съм бил продаден“ ни завладява индиректно, потресът идва не от ударното, агресивно разказване, а отново от привидно маловажните детайли, зад които срамежливо-тъжно надничат ужасяващите чудовища, населили всекидневието на обикновения живот. Авторът не ни натрапва страданието на сакатия човек, ние просто изпитваме желание като него да почесваме несъществуващия крак, присивка ни се да погалим изранената му Душа, чиято безчувственост не е изначална, тя е придобита с помощта на внедрените за изпитания човешки недостатъци.

В разказа „Дупката“ пак става дума за сакатост, но тук тя е от друг вид, макар че ситуацията са сходни. Син на проститутка се люби с проститутка, която е дъщеря на проститутка. Така оголена историята би звучала във всеки случай не особено интересно, ако Петър Денчев не беше успял

да я превърне в литература отново чрез особености си начин на разказване, който бих си позволил отново да нарека „разказване чрез показване“. Въвеждането на проблема за децата създадени от жени с древната професия, изследването на тяхната генетична предопределеност, на изначалния им тъжен живот обогатяват разказовия облик със сенчести нюанси, характерни за нощен или дори подземен живот...

Подобни интонации могат да се забележат и в разказа „Хотел L“, където героинята е снабдена с подобна биография, макар че тук авторът е наблегнал върху една особена импресивност свързана с родния му град (Петър Денчев е роден във Варна). Биографичните късове са разхвърляни из различни географски обиталища

и в крайна сметка хората, които живеят в разказите, като че ли са „разтворени“ в калейдоскопичната материя на недетерминирания свят изграждан от автора. Някакъв невидим сценограф създава своя театрален свят, в който живеят и умират действащите лица населили прозата на младия автор.

В сборника е поместен един по-особен разказ – „Ще бъда бенката над горната ти устна“. В стилово отношение той прилича на останалите, но привидно обикновеното му послание е отправено към читателя по необикновен начин. Има нещо кафкианско в преобразяването на героя, нещо от магическия реализъм на латиноамериканските майстори. Обсебването на любимата жена се осъществява не както това се случва в обикновения живот – героят постепенно я изпълва със себе си, чрез вливане, капка по капка, на капки черно мастило. Тези негови знаци са белезите, които той нанася, чрез които той очертава зоните на своето притежание – черни капки мастило под лявата й гръд, от вътрешната страна на бедрото й, върху корема й, все на невидими за зрителя места. И една капка над

горната й устна, същинска бенка извадена на показ, неговото свидетелство за притежание, доказателство за общност, за докосване до Петното, когото преди това е наричала „леке“. Онова петно от черно мастило, което се е преляло в нея, което я е изпълнило изцяло и дори косите й са подгизнали от тази чернота, с която го е белязала... Като всяко добро литературно произведение и този разказ притежава своето нееднопосочно послание. И въпреки че завършва с една точка поставена с черно мастило, отвореният финал на разказа ни кара да употребим интелектуално усилие, за да досътворим авторския замисъл, да се превърнем в своеобразни съавтори, благодарение на което читателят получава допълнителна наслада при четенето...

В края на сборника е поместена новелата „Проста история“. Верен на предишното си схващане за конструиране на текста Петър Денчев ни повежда бавно и внимателно из сюжетната тъкан, като че ли се страхува да не подплаши читателя, преди да го е превел през стръмните, понякога опасни пътеки на човешкия живот. Още в началото читателят се сблъсква с подозрението, че в хотела на главния герой се случват необикновени събития. Бившият актьор, превърнал се в успяващ бизнесмен, като че ли продължава да изпълнява някаква роля, но вече не на театралната сцена а в житейския театър, където се играе без репетиции, без суфлори, а може би и без режисьори. С напредване на повествованието градусът на драматизма се повишава, взема трагичен обрат и когато героят се пренася в другия свят ние, читателите нямаме усещането, че сме свидетели на щастлив край, макар че привидно настъпва своеобразна справедливост – противният брат-пияница на принуденото да протестира момиче бива премахнат, а с него се прекратява и тормозът над крехкото същество. Интересна е

другата сюжетна линия, влюбването на значително по-възрастния актьор-бизнесмен в момичето, нейното превръщане в майка, но не от притежателя на хотела, а от сина му... Криминалната сюжетна линия е ненавратлива, дискретно поднесена, разработена художествено. Тя е следвана не самоцелно заради ефекта, а е органично втъкана в разказа и нейната функционалност не буди съмнение. В самия край на новелата авторът е написал:

Всичко, когато дойде Финалът, почти нищо няма значение, защото всичко се изчерпва с простотата и хронологията на щастливите и тъжните събития, ако въобще е възможно някакви събития да имат значение.

Не бива да съзираме в тези редове някаква безнадеждна примиреност, по-скоро бихме могли да открием тъжната усмивка на помъдряването, едно смирение, което неминуемо води до духовно въздигане, а защо не и до някаква форма на благородство...

Всёобщо е схващането, че поезията е литературният жанр на младостта, докато прозата е характерна за писателите натрупали житейски опит, а значи и преживяни години. В известен смисъл Петър Денчев опровергава това схващане. „Истории в минало време“ не е първата книга на автора. През 2007 година неговият роман „Тъй както мъж целува жена, която обича“ получи наградата за нов български роман „Развитие“, а негови разкази са публикувани в различни вестници и списания. Той е и сред авторите на списанието за литература и култура „ПРОСТОРИ“, което излиза в родния му град. През 2010 година се дипломира със спектакъла „Слугините“ по Жюне, а през 2011 година е неговият професионален дебют с „Жената от миналото“ от Роналд Шимелпфениг в Драматичния театър „Константин Величков“, Пазарджик.

С представения сборник ми се иска да подчертая, че „Истории в минало време“ всъщност ни демонстрира едно писане, което се е запътило в литературното бъдеще...

В бр. 6143 от 1942 г. на „просфорския“ вестник „Слово“ класикът ГЕОРГИ РАЙЧЕВ, майстор на психологическия разказ, дава интервю на сътрудник на изданието за пътя си в литературата. Плод на дългогодишни наблюдения и самонаблюдения, изводите му за формирането на творческата личност представляват особен интерес днес, когато графоманията се превръща в епидемия. Предлагаме Ви това интервю в новата рубрика на „КИЛ“.

Голям маслен портрет на писателя, изложен на витрината на книгоиздателство „Хр. Г. Данов“, привлича погледите на любители на българската книга. Украшен е с десетки бройки от най-новата творба на автора. Намирам го в библиотеката на Министерството на народното

просвещение.

- Кога сте почувствали писателя в себе си?

- Много рано. Винаги! Може да Ви се види странно, както ми е странно и на самия мене, но още от най-ранно детинство на село чувствах едно доста определено стремление, което много по-късно разбрах, че е било творческа подбуда. И все пак ще Ви кажа своето дълбоко убеждение, че изобщо не се раждат писатели. Природата, в своя грандиозен творчески замах няма време да създава нито писатели, нито каквито и да било други съвсем определени дарования. Тя дава цели редици индивиди, с еднакво качество интелекти, чувствителност или сръчност, от които по-нататък животът и случайността правят писатели, художници, престъпници или герои... Така условията и случайността определиха и моя

РЕТРО

път, който по-после вече и съзнателно съм поел и следвам до днес.

- Кои от българските писатели са Ви насърчавали да пишете и какви спомени пазите за тях?

- Преди всичко, не забравяйте, че аз съм почти първото поколение след Освобождението. Тогава преди нас бяха само Славейков, Каравелов, Ботев и Вазов. Вълнуваше ме, като дете, Ботев, увличал ме е Вазов. През юношеството си имах най-напред Кирил Христов, после – спомвам си – Цанко Церковски, та дори и П. Ю. Тодоров. После познах А. Страшимиров и от стихотворците – Яворов. След това, много рано, познах руските писатели, особено Пушкина и Лермонтова. Затова, може би и отначало писах само стихове почти

до 25 годишна възраст. Няколко са печатани в две стари списания „Развитие“ и „Труд“, под псевдоним Г. М. Орлин. Другите няколко стотитини стихотворения! – не видяха бял свят – за мое и на литературата ни, щастие! А след като узнах руските и другите световни белегисти, разбрах, че ако един писател има какво да каже – пътят му е сериозната проза.

- Имате ли да кажете още нещо на българския читател?

- Не знам дали има на света писател, който до последния си ден да не вярва, че все има какво още да каже на читателите си! Вървях пътя си много бавно. Не бягах от трудностите. Знаем, че е много удобно да се тръгне по линията на най-слабото съпротивление – лека работа, бързи успехи, много читатели... Но винаги съм мислил, че да бъдеш писател, истински писател, не стига

само да разказваш, макар и смислено и с дарба, къси историйки и случки, да фотографираш всекидневието. Не е празна дума, че писателят е водач и учител. Ако не вижда по-ясно и по-далече от другите – защо им е тогава? Поддържал съм и поддържам, че не писателят трябва да слезе до читателя, а – читателят да се издигне до писателя, ако, разбира се, си струва труда! Ние трябва да настигнем другите народи с онова, което сме проспали през 500 години. Иначе няма смисъл да играем на литература – за домашно употребление!

Ето, това имам още да кажа на моите читатели. Ще успее ли, е друг въпрос: ще ми остане поне героизмът, че съм опитал да разбия стената с главата си!

Интервюто взе
Методий Н. Маринов

От стр. 1

в манипулирането на факти със молепан от Ник. Ив.) не може да прибави или отнеме нещо от литературните достойнства на който и да е автор. Едва ли има здравомислещ, при това начетен и интелигентен читател, който да не се съгласи с тази азбучна истина, ако не „4ete“ и „pibe“ по този начин. И укорим и подсъден ли е всеки опит да се върже някоя и друга скъсана нишка на и бездруго отдавна прекъснатото литературно мислене у нас?

За разлика от Ник. Ив., аз съм проявил сдържаност, тъй като и през ум не ми е минавало да правя какъвто и да е коментар на цитираните писма, освен да обърна внимание, че нелицеприятното им съдържание е било предназначено за неслучайни хора в нашия обществено-политически и духовен живот. Нищо повече.

Въпросното писмо, подписано от тогавашният главен редактор на Варненското издателство Тихомир Йорданов и зав. редакцията за художествена литература Петър Алипиев, е писано през 1974 година. А Ник. Ив. привежда примери за „сатрапски арсенал“ от лексиката на „тогавашната партийна литературна критика“ от... 1956 година. Нерде Ямбол, нерде Стамбол... А нерде и ... Москва, след като намесва и „великите сили“ (гъмни и светли) в лицето на един от демоничните символи на сталинизма Андрей Жданов и неговите невинни жертви А. Ахматова и М. Зощченко. Все пак датата на цитираното от мен писмо е доста отделечена от 14 август 1946 година, когато е публикувана зловещата статия на витязя на мракобесието Андрей Жданов, чието име носеше десетилетия наред една от най-оживените улици в центъра на София. И възможно ли е с писмо, подписано от двама преди всичко литератори (белетрист и поет), макар и тогавашни литературни началници (редактори с различен ранг), да се героизира само единият, а другият и то по-старшият по пагон, за същият подвиг да е подминат безсла(о)вно. Но къде ти мръвка в мравка? Метафората е на Иван Динков.

А и що за героизъм е да се препитава и храниш семейство като всеки ден си навличаш омраза и припечелваш заедно с насъщния озлобени векови и непримирими врагове за цял живот?

Никола Иванов е в правото си да проявява ревност по отношението личността и творчеството на Иван Динков, но не е убедителен, когато артистично болезнено, с провинциална театралност изживява своята трудно излечима фантомна болка. Съгласен съм, че всичко онова, което той като познавач и изследовател на жизнения и творчески път на Иван Динков знае, аз няма как да познавам в детайли. Но от статията му, в която биат на очи и натрапените първични белези на неуместната идеализация, разбрах също, че той не е чел книгата ми за Петър Алипиев. В противен случай не би бил толкова словоохотлив и склонен към прибързани изводи и обобщения. И нямаше да капитализира подвеждането ми от собствената ми логика като липса на добросъвестност, след което с

пълна газ (не казвам мръсна) да кара безпрепятствено по представения магистрален извод, че публично съм злепоставил не толкова Иван Динков, колкото Петър Алипиев. И щеше да си спести и някои „предположения“, които нямат почетно място в сериозната литературна критика и се доближават повече до „хипотезите“ на един друг негов събрат по жанр, но не и по перо, за всеобща радост.

И нещо, за което поетите, прочели текста ми в „Словото днес“, са се досетили със сигурност, а критикът изобщо не е забелязал. Цитираните писма са в контекста на извършени поправки от П. Алипиев в негови творби, двете публикувани стихотворения „Катунари“ и „Буря в мюсюлманско село“, които той не включва повече след това издание на неговата „Лирика“, и принципите и разбиранията му за поезия и художествено слово. Там се виждат и кои наши и чужди представители на „голямата поезия“ Алипиев има за свои учители.

Несериозни са аргументите „обикновен редактор“ в „Партиздат“, „зав. редакция“ и т. н. и това, че Ив. Динков преименувал издателството на „Хр. Ботев“ и то във времена, когато самата партия, чиито орган бе това издателство, се преименува. Големият въпрос

КРАСИМИР МАШЕВ

ПОПЛАК ОТ ФАНТОМНА БОЛКА

е: Какво стана с българските държавни издателства? И какво сетне се случи собствено със самият Иван Динков?

Но нека не се отклоняваме от упреците в поменатата статия, макар да е известно, че за кривото колело прав път няма. А точно за такова „криво колело“ съм нарочен от Никола Иванов. Тихомир Йорданов и Петър Алипиев не пишат като запорожките казаки до турския султан, нито до „обикновения редактор“, „зав. редакция“ или „директор“ в „Партиздат“, а до ПОЕТА Иван Динков. Той ВИ-НАГИ е бил такъв, независимо от заеманите длъжности, нежните докосвания или сблъсъци с тогавашната власт. И припомням на Ник. Ив., че през въпросната 1974 г. Иван Динков е редактор в „Партиздат“, който има зад гърба си 16-годишен стаж. А в творческата си биография освен дебютната си стихотворна книга „Лична карта“ и незабравената и до днес „Епопея на незабравимите“ са и биографичните му очерци за поета-антифашист Атнас Манчев и Стоян Мураданларски, с чиято фамилия е свързан емоционално и в човешки, чисто житейски план. И ако Никола Иванов успее да убеди някого, че Иван Динков не е бил част от властта, най-малкото ползващ се не само с нейното доверие, едва ли някой ще му повярва. (Така е било и с Петър Алипиев). Но ако добави, че въпреки това Ив. Динков (същото се отнася и за П. Алипиев) успя да запази високия си човешки морал, достойнство и неопетнена творческата си личност, всеки, който го е познавал, начаса тутакси ще се съгласи. Това е ясно от птичи поглед. И то не само на шепата спарганци, които

са прочели материала ми в „Словото днес“. И защо възраженията на Никола Иванов не се появяват там, където им е мястото, а в КИЛ - не се наемам да си обяснявам с догадки и предположения.

Във връзка с обвиненията на Ник. Ив., че съзнателно и тенденциозно съм извършил „манипулация“ мога само да обърна внимание на факта, че допуснатите от него анахронизми и припокриването на обществено-политическия климат в духовната сфера у нас през 1974 г. с този през 1956 г. и още по-далечната 1946 г. са си чиста проба манипулация. Защото в началото на 70-те години все още се чувстваше парализиращият задух на знойното лято на 1968 г., когато войските на Варшавския договор нахлуха в Чехословакия. И още в началото на 1969 г. варненското издателство е подложено на критика и натиск от ДО „Българска книга“, в лицето на неговия директор Цветан Пенев, за подготвени за печат две издания, едно от които е книгата на плевенския сатирик Владимир Кирицов „Библейски отгласи“, за което съм писал преди години в същия вестник („За смъртта и погребението на една книга“, „Словото днес“, бр. 35 (617), 17. XII. 2009 г.) и явно е подминато от Ник. Ив. като малотраен и малоценен факт без значение. На общото събра-

риж) до 1973 г., малко преди това (1971 г.) получава Димитровска награда, а през същата 1974 г., когато му е върнат ръкописа, става академик. Дай, Боже, всекиму такава немилост!

За да успокоя тревожната съвест на Никола Иванов ще кажа нещо, което той сигурно знае, но от страх да не би да „избожда очи“, не смее да напише.

След смъртта на Людмила Живкова Иван Динков е бил извикан в кабинета на Тодор Живков и на тази среща му е връчена папка с нейни стихове. Тодор Живков помолил Иван Динков да стане съставител, редактор и напише предговор на бъдещата ѝ книга, която трябвало да излезе в „Партиздат“. След кафето и традиционното коняче Иван Динков казал: „ – Другарю Живков, като баща Ви разбирам, но като поет не мога...“ И отказал да приеме ръкописа. Това го знам от самия Иван Динков. И винаги съм се възхищавал на неговото мъжество, но най-вече на неистовия му талант. И никак не е случайно, че в един разговор с писателя Никола Радев, той го нарече „фабрика за метафори“. Ако това някъде го е писал вече – моите извинения. Не мога всичко да чета, защото съм в сезона на препрочитането.

Спирам до тук, защото разходката ни беше продължителна.

Специално за Ник. Ив. ще изведе пред скоби казаното от Ив. Динков „...човек винаги може да откаже, стига да иска“ с въпроса: Защо отказът на Ив. Динков може с две ръце да се облени с бандерола на честта и достойнството, а за отказ, който е част от редакторската работа и ежедневие на издателя, Петър Алипиев да плаща морални акцизи? И нима с този отказ Иван Динков е бил унищожен като поет?

Едва ли е нужно да убеждавам когото и да било в моето добронамерено отношение към личността и творчеството на Иван Динков, но съм учуден от болезнената реакция на Ник. Ив. от публикацията на един факт, който вече известно защо е породил тази фантомна болка у критика. Отлично се знае какъв и къде е бил Иван Динков през далечната 1974 година. И не е нужно да се сее на кореня рая. Нищо няма да поникне.

Какво ли ще последва, ако публикувам одисеята на ръкописа на излязлата ми неотдавна документална книга „С презрение и ненавист“, която бях изпратил в „Партиздат“ на Иван Динков, или поетът Петър Андасаров, който също е бил редактор в това издателство, реши да напише мемоарите си?

Още древните са го казали, че истината ражда омраза. Значи ли това, че лъжата ще роди любов? Или – смърт्यू смъртъ поправ...

Не си падам по консултантските услуги и адвокатските съвети, но един безпристрастен нов прочит на статията ми и избистрено от обсебващи чувства съзнание, че Иван Динков беше и си остава голям български поет, но земен, великодушен и с изключи-

телно твърд и непреклонен творчески характер, може би поне малко ще да разсее тази ясна мъгла от болезнена (съ)мнителност и нездравословна стерилност. Или и Ник. Ив. е чел сатията ми, както онзи, дето прочел оставената на входната врата от приятеля му бележка „мини рано“, като „минирано“. Въпрос на пренасяне. В един случай тирето е препинателен знак, в друг – алгебричен „минус“, но има и трети, когато играе ролята на събирателно на разкъсаните от новоредиято срички. И четвърти – когато е самонастанило се чрез пренасяне от другаде. В случая – пренасянето е от едно съзнание към друго. Добре, че поне пренасяното (писмото) е непокътнато. Всъщност то е и най-важното. Останалото са елементи и фигури от художествената гимнастика с различни уреди. За моя радост – без бухалки.

Убеден съм в едно – Иван Динков не се нуждае от подобна защита. Защото още приживе неговата най-сигурна защита бе словото му. И за мен ще си остане все такъв - добродушен и благ, в чиято мека и леко крива загадъчна усмивка изчезваше или се смалняваше самочувствието на не едно литературно и партийно величие. Нас може да ни радва единствено фактът, че сме били негови съвременници. И непреходното му творчеството, естествено. Другото – бош лаф!

В своята автобиография Григор Пърличев пише по повод излязлата дълга отрицателна рецензия за превода му на „Илиада“, че вместо нея би било по-добре да напишат само „Григор Пърличев не знае български“ и спорът щял да приключи пак не в негова полза, но по-рано и накъсо. Една справка, че през 1974 г. Иван Динков не е бил зав. редакция в „Партиздат“ би била достатъчна. Но тази укорима, но не и непростима допусната неточност, не променя с нищо духа, характера и преди всичко с т ъ д ъ р ж а н и е т о на цитираните писма. Това е единственото уязвимо място в целия материал, но да се говори за „некоректност“, „манипулация“ и пр. е твърде пресилено. Да не кажа по-силни думи. Ако Ник. Ив. е бил затруднен да определи и квалифицира провинението ми, веднага ще го улесня – неволно допусната неточност. Далеч съм от тези неща, за които толкова убедено и самоуверено пише авторът на остро критичната статия и са характерни за едни, надявам се, отминали времена на коварства и любви. Знайно е, че те са любими оръжия от арсенала на рицарите на плаща и кинжала. А и материалът ми не се базира върху това, че съм допуснал за логично един редактор с 15-годишен стаж да не е станал завеждащ редакция.

Накрая искам да уверя уважавания критик, че еднакво не мога нито да изписвам вежди, нито да „избождам“ очи. Никога не съм владял *този странен занаят*. И след като прочетох и препрочетох сатията му съм по-склонен да мисля, че на него това повече му идва отвътре и отръпки. Критик е все пак. Такъв му е занаятът.

Текстът се публикува със съкращения

КРАСИМИР БАЧКОВ

СПАС ОТ ВТОРИЯ ЕТАЖ

Започна предизборната кампания за президент на държавата и де що политически уроди имаше, вкупом се изсипаха от телевизора. Когато към тях се присъединиха Митю-пищова, папа Жан, Златка и Сашка Васева, обикновеният гражданин Спас от втория етаж получи сърдечна аритмия. Той бе инженер по професия, с политика не се бе занимавал никога, но сега се замисли. Щом такива кошмарни кандидати се явяваха с надеждата, че могат да оглавят държавата, или държавата нещо не бе наред, или самият Спас. Той глътна един аспириин, за да поразреди малко кипналата си кръв и въздъхна. Налагаше се да подаде собствена си кандидатура за президент. Нямаше никакви политически амбиции, нито го блазнеше славата или властта, но нали сред всичките тия чучела бе необходимо да има поне един нормален българин! Нали вече двадесет години хората все с това се оправдаваха – че няма читав човек, за когото да гласуват. И така, речено – сторено!

След две седмици, когато това стана известно, първо съседите му започнаха да шушукат и се подсмиват зад гърба му. После децата подсвиркваха след него като на куче, хилеха се глупашки и бягаха надалеч. Спас естествено се чувстваше неловко, но едва когато шефът на фирмата, където работеше, го извика, той разбра в какви дълбоки води бе нагазил.

- Ти кво, бе Спасе? На президент ще ми се правиш, а? Цирк ще разиграваш значи?

- Не, защо! – опита да се защити инженерът.

- Какво, повишение на заплатата ли искаш? Малко ли ти се вижда, че изобщо си на работа, та си тръгнал да резилиш себе си и фирмата?

- Ама аз! Просто ми писна вече!

- От какво ти писна?

- Ами все едни такива недомислени уроди се кандидатира за президент, сякаш нормални хора в държавата няма! И депутатите ни такива, и министрите!

- И ти кво? Ще променяш статуквото значи?

- Ще го променям! – твърдо отсече Спас. Шефът му звънна на секретарката и тя веднага донесе две чаши с уиски, и голяма чиния, пълна с бадеми. Шефът и Спас се чукнаха, отпиха и шефът въздъхна:

- Къде ще ходиш, бе човек? Къде се набутваш?

- Защо? – повдигна вежди в недоумение Спас.

- Ами щото нито си бил агент на милицията, нито си фалирал банки и предприятия, нито си убивал, изнасилвал и рекетирал! Дори на идиот не си се правил

по телевизора! Къде се вреш, не разбирам! Не разбра ли, че нормални хора в тази държава няма? Иначе как щяхме да имаме за управляващи такива смешници? ... А във фирмата вече тръгнаха слухове за теб!

- Какви слухове?

- Че си бил скрит гей, че си заклал тъща си, преди да се разведеш, че си крал милиони от завода, където си работил по-рано и затова фалирал!

- Ама това ... сериозно ли? – подскочи Спас.

- Не е само това! След малко ще дойдат от градската кабеларка, да те питат защо редовно си пребивал децата и бившата си жена по-рано.

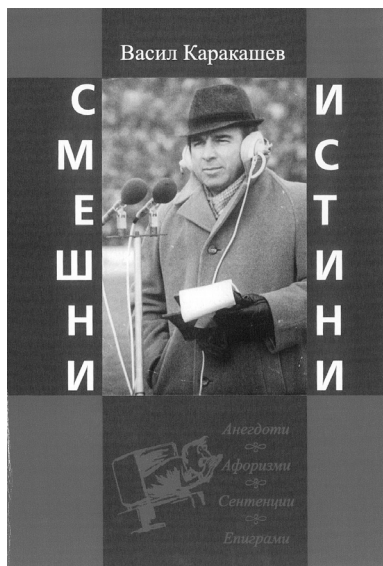
- Но аз и с пръст не съм ги докосвал! – удължи се физиономията на Спас.

- Те да кажат, че сестра ти... знаеш, пък ти върви доказвай, че нямаш сестра! Щом си се кандидатира за президент, не ще да ти е много чист косъм! Досега си бе нормален човек, но откъде да знаем! Може да си прикрит садист или масов убиец! Читав човек отива ли да става президент на тази държава?!

- Добре, добре! – разпери ръце Спас – Пускам си един месец отпуск и отивам на село при мама. Оттеглям си кандидатурата, само да спрат тия измислици за мен!

- Ха така! Браво! – засмя се шефът му – Знаех си аз, че не си се съвсем чалдисал и ще се разберем! Че то иначе трябваше да те уволнявам! Не може такъв срам да лепиш на фирмата! Вече петнайсе години работим почтено и си изградихме добро име, а ти изведнъж искаш да го разрушиш! Президент ще ми става той! Пфу, ахмак! Добре че дойде на себе си!

- Да, да! – кимаше Спас, докато излизаше от кабинета на шефа. Отвън в коридора блеснаха светкавиците на няколко фотоапарата, а някакви нагли журналисти побързаха да му зададат един от друг, по-ужасяващи въпроси. Спас покри главата си със сакото, както бе виждал да правят големите престъпници по телевизора и побягна. Най-после бе разбрал, че за да станеш президент у нас, трябваше да имаш тъмно и срамно минало, да си сбъркан отвсякъде и да мразиш всички, за да си достоен водач на нацията.

„СМЕШНИ ИСТИНИ“

Афоризми, анекдоти, сентенции, епиграми. Автор Васил Каракашев, редактор Панчо Недев, художници д-р Петър Костов и Атанас Стойчев. Издателство „Онгъл“, Варна, 2011

Заех се с редакторската работа върху тази книга, която изобщо не ме затрудни, тъй като по-голямата част от нещата са печатани или четени по националното радио, с пълното съзна-

СЪПРИЧАСТИЕ

Жената на Пешо Дявола е настанена в родилното отделение и всеки момент може да започне раждането. Разрешили на Пешо да присъства на историческото събитие. Запътятан той влиза в родилното, а там жена му вика, охка, пъшка цялата плувнала в пот. Гледайки това нейно мъчение, Пешо също започва да пъшка и да вика като жена си. Получил се семеен дует. Забелязала мъжа си, жената започнала да вика още по-силно. Уплашен Пешо изкрещал: Дръж се, Марче! Спокойно! Пък от сега нататък, мамка му на тоз, който те забремени отново!”

КОЙ ПО-ЛЪЖЕ?

След изборите се срещат на площада Данко Акъла и кмета, когото този път гласоподавателите ни не избраха. Бившият кмет злобно пошушнал:

- Данко, що ма излъга, бе? Нали обеща за мене да гласуващ? Значи не държиш на думата си, не си честен човек!

-Хе, голяма работа! Веднъж съм те излъгал, голям праз. Ти три мандата ни лъга и нито едно обещание не изпълни, аз какво да кажа? – корназ-корназ му отговори Данко Акъла и отминал.

НА ДОБЪР ЧАС, ВАСКО!

ние, че Васил Каракашев отдавна заслужаваше да бъде по-цялостно представен на читателите си. Че в своята напреднала възраст, няма време и не бива повече да скромничи и да се спотайва в своята самобитност на „местен автор”. Че най-после той трябва да има самочувствието на писател-сатирик от национален мащаб. Надявам се да се убедите в тая моя редакторска констатация още от прочита на първите страници. Това ще бъде вашата задочна среща с един улегнал, стабилен, земен човек, един натурален „фолклорен” творец, който черпи своите теми и своето вдъхновение не от силов измислени случки и спомени, а от реални, преживени ситуации. От „чучура” на народната чешма, от неповторимата народна мъдрост като закачка, сентенция, метафора или тема за размисъл. Точно в този факт е неговият неповторим майсторлък – че с малко думи умее да създаде комична, запомняща се ситуация. С две думи: оригиналността на автора е най-вече в краткостта на сатиричното му слово. Само с десет-

тина реда той може да маркира контурите на цял хумористичен разказ с всичките му съпътстващи компоненти – сюжет, действие, типизация на героя, поука, провокативна мисъл.

Но не всичко в тази книжка е смях за забавление!

В много страници ще ви опаря болезнено „копривата” на тъгата и безизходицата, на човешката нищета и грозота, на самоцелната човешка хитрост, смехът и усмивката през сълзи. Защото такъв е животът. Такъв, какъвто го вижда и коментира сатирикът с най-благородните си помисли да ни накара да се сепнем, да спрем в крачка за размисъл, да се отърсим от негативни увлечения и пороци, които незабелязано дори от себе си носим. В този смисъл и веселия, и тъжния смях в тази книжка е оптимистичен, насочен към бъдещето, към провокация на доброто, полезното, непреходното у човека.

Приятно четене, читателю!
И... на добър път, Васко!

Май, 2011 г. ПАНЧО НЕДЕВ

ангели, са мъже. Представяш ли си, каква бъркотия в Рая и Ада щеше да има, ако те бяха жени?

ТОЧЕН ОТГОВОР

В пенсионерския клуб всички са наобиколили бай Кольо Китката и един от по-младите пенсионери го пита:

- Бай Кольо, ти имаш синове и дъщери. Кои по те гледат?

- Абе, и едните, и другите гледат, ама трябва да им изпратиш една твоя снимка, голям формат. Иначе... може и да не те погледнат! – заключи важно бай Кольо.

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ

Паруш Мерака е вече на възраст, но мерака си към хубавите жени не си го губи. Гледам го често да се върти около голямата щерка на бай Спирос Бозаджията и да прави опити за свалка. А тя, Катето, е позастаряла мома, ама иначе си е хубавелка, сладкодушница и откровена:

- Бат Петре, предупреждавам те да спреш да ме сваляш, щото много лесно се кандърдисвам. Тогаз му мисли, ако нещо се изложиш! После да не кажеш, че не съм те предупредила? – рекла му Катето.

След това предупреждение Паруш Мерака си изгубил мерака и я ударил на шега:

- Ти пък, Кате, си една... Сякаш от майтап не разбираш и всичко навътре взимаш!...

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Иван Овчаров – главен редактор

Ванилин Гавраилов, доц. Людмила Стоянова,

Ангел Дюлгеров, Станка Бонева, Симеон Илиев

Ръкописи не се рецензират и не се връщат.

Хонорари се изплащат последните четвъртък и петък на месеца от 14 до 16 часа.

Издателство МС ООД, Печат: Позвънете АД

ки
месечно издание

Култура, Изкуство, Литература

ISSN 1310-120X

адрес на редакцията: 9000 Варна, ул. “Крали Марко” 11,

тел.: 052/639 374; 0885 210 890

e-mail: kil2009@abv.bg

www.kilittera.ucoz.com

Издава се с финансовата подкрепа на Община Варна